

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1055 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/406/2017/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

162/2018. (VII. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ jogi képviselő által 2017. szeptember 28-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2018. július 12-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag és Dr. Wildner Domonkos testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos jogi képviselője a panaszossal szemben, 2017. szeptember 10. napján foganatosított rendőri intézkedés (biztonsági intézkedés és annak körülményei), kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) alkalmazása és a rendőri bánásmód, továbbá rendőri intézkedések (az intézkedés oka közlése, igazoltatás, a lefoglalás dokumentálása, a telefonálás biztosítása, a segítségkérés alapján történő rendőri intézkedés) elmulasztása miatt 2017. szeptember 28-án, postai úton terjesztette elő a panaszt, amit 2017. november 7. napján kiegészített. A panaszos személyesen 2018. július 3. napján szintén kiegészítette a panaszbeadványt.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

I.

1) A panaszbeadvány szerint a panaszos 2017. szeptember 10-én délelőtt a Bp. kerületi, K. téri V.-ban tartózkodott, ahol azt tapasztalta, hogy egy pulton Hitlert ábrázoló portért állítottak ki közszemlére. A panaszos emiatt 10 óra 54 perckor hívta a 107-es segélyhívó számot.

Néhány perccel később visszahívták a panaszost a Bp. Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Kerületi Rendőrkapitányságtól, és azt közölték, hogy az ügyben nem kívánnak intézkedni. A panaszos a telefonáló nőt arra kérte, hogy kérdezze meg előjáróját az ügyben.

11 óra 24 perckor a panaszos másodjára is felhívta a 107-es segélyhívó számot, és közölte, hogy az önkényuralmi jelképek használata, illetve az elmaradó rendőri intézkedés miatt tiltakozásul „spontán demonstrációba” kezd a V. bejáratánál oly módon, hogy tiltakozó feliratot fest a járdára.

A panaszos ezt követően a közeli lakásába ment, ahol festékspray-t vett magához, majd visszament a V. elé (mindez kb. 10 percet vett igénybe), és elkezdte felfesteni a tiltakozó feliratot (STOP NAZISM). Az első három betűt tudta felfesteni (STO), amikor is a helyszínre érkezett egy rendőrségi szolgálati gépkocsi, két rendőrrel (egy rendőrrel és egy rendőrnővel).

A panaszos bemutatkozott, kezét fogott a rendőrökkel, és kérdésekre elmondta, hogy „spontán demonstrációt” jelentett be, ezért festi fel a szöveget a járdára. A rendőrnő azt mondta, hogy a demonstrációt 72 órával korábban be kell jelenteni. A panaszos erre válaszul közölte, hogy a spontán demonstrációnak pont az a lényege, hogy egy kialakult helyzetre azonnal lehet reagálni, amihez joguk van az állampolgároknak, illetve a strasbourgi bíróságon már született erre vonatkozó precedens értékű ítélet. A rendőrök ennek ellenére arra kérték, hogy fejezze be a demonstrációt. A panaszos közölte azt is, hogy azért is tiltakozását fejezi ki, mert nem akart intézkedni a rendőrség az önkényuralmi jelkép (horogkereszt) közszemlére tétele miatt. A rendőrnő közölte, hogy ők intézkedni érkeztek a helyszínre. Ekkor a panaszos arra kérte őket, hogy tekintsék meg Hitler fotóját a csarnokban, és elindult a csarnok belseje felé. Nem futott, nem viselkedett fenyegetően, csak határozott léptekkel ment.

Kb. 5-6 méter megtétele után a rendőrök váratlanul hátulról elkapták: kezeit és a vállát megfogták. A rendőr (a férfi) megrántotta a panaszos pólóját hátulról, aminek következtében hanyatt esett. Ekkor a rendőr ráugrott a mellkasára, majd hasra fordította, és beletérdelt a hátába. Ekkor roppanást érzett a bordái között, fájni kezdett az oldala, és nehezen kapott levegőt.

A panaszos jelezte a rendőröknek a panaszait, és kérte, hogy engedjék el. Azonban nem enyhült a rajta lévő nyomás, és segítség helyett bilincselni kezdték, ami további fájdalmat okozott neki. Hosszas kérések után, a bilincselést követően felállították, és egy székre ültették hátra bilincselve kézzel. A panaszos a széken ülve kérte, hogy hívjanak mentőt, illetve tiltakozott az eljárás ellen, többször is magyarázatot követelt az eljárásra, és a megbilincselésére. A rendőrök azonban semmilyen választ nem adtak.

Néhány percen belül azonban rendőri erősítés érkezett, akiktől a panaszos szintén követelte, hogy engedjék szabadon, és közöljék az intézkedés okát. Egyik rendőr sem adott választ, illetve egyikük annyit közölt, hogy nincs közöttük parancsnok, ők csak végrehajtok. Csak arra a kérdésre kapott választ, hogy mikor érkezik meg a mentő: azt mondták, hogy már úton van, hamarosan megérkezik.

A mentő megérkezése előtt megszólította a panaszost egy rendőr (a nevére nem emlékszik), aki megkérdezte, hogy kíván-e panaszt tenni. A panaszos közölte, jogtalanak és alaptalannak tartja az eljárást, a testi kényszert, a bilincselést, és tiltakozik alapvető jogai megsértése miatt, ezért panaszt tesz a helyszínen. Ezt a rendőr tudomásul vette, de többet nem kérdezett. A mentő elindulása előtt még benézett a mentőbe ugyanez a rendőr, és megkérdezte, hogy fenntartja-e a bejelentést, amire a panaszos határozott igennel válaszolt.

A mentő megérkezése után levették a bilincset a panaszosról és „megmotozták”. Annak foganatosítása előtt a személyi iratait tartalmazó táskát átadta a társaságában levő feleségének (N. K.), aki azt utána visszaadta. A mentős volt az, aki elkérte a személyi igazolványt és a TAJ kártyát. Az egész eljárás alatt ez volt az első alkalom, hogy valaki az iratokat elkérte a panaszostól. A rendőrök sem a motozás előtt, sem azt követően, amíg megbilincselve ült a széken, nem igazoltatták, nem tisztázták a személyazonosságát. A panaszos a mentőtisztnak mutatta tehát be először az iratait, a rendőrök pedig tőle vették el azokat. A panaszos az okmányait végül a mentőben, a mentőstől kapta vissza.

A mentőben megmérték a vérnyomását, vért vettek tőle, majd egy újabb rendőrnő kíséretében beszállították a F. Önkormányzat P. S. Utcai Kórház-Rendelőintézet és Baleseti Központba. A mentőben közölte a rendőrnő, hogy a panaszos nem telefonálhat, személyi szabadságában korlátozva van, annak okát azonban ő sem közölte.

A baleseti intézetben az orvosi vizsgálatok során, illetve a váróban – a röntgenfelvételek elkészítésének kivételével – végig mellette tartózkodott a rendőrnő, figyelte a panaszos mozdulatait. A várakozás közben, 14 óra 30 perc körüli időpontban közölte a rendőrnő, hogy azt az értesítést kapta, miszerint a panaszosnak nem kell bemennie a rendőrségre a vizsgálat után, és már telefonálhat is. Ebben az időpontban érkezett a váróba az a két rendőr, aki a panaszossal szemben a kényszerítő eszközöket alkalmazta, és minden értesítés nélkül gyakorlatilag folytatták az őrzését. Végig mellette tartózkodtak, figyelték, hogy mit tesz és mit telefonál a panaszos. Ez a két rendőr minden magyarázat nélkül követte őt az orvosi rendelőbe, amikor is ismertették vele a vizsgálatok eredményét, azt is végignézték, ahogy beadják neki a tetanusz injekciót. Végig úgy viselkedtek, mint akik felügyelik a vele történő eseményeket.

15 óra után nem sokkal, amikor a panaszos kiment a rendelőből, a két rendőr gépkocsiba ült, és szó nélkül elhajtott.

A panaszos a vele szemben történt események közben és után nem kapott sem írásbeli, sem szóbeli tájékoztatást, sem jegyzőkönyvet, holott a szöveg felfestéséhez használt festékspray flakont elvették tőle.

2) a) A panaszos jogi képviselője sérelmezte azt, hogy az eljáró rendőrök úgy kezdték meg a panaszossal szembeni rendőri intézkedést, hogy intézkedésük pontos jogalapját nem adták meg.

b) A rendőrök úgy alkalmazták a panaszossal szemben kényszerítő eszközt, illetve korlátozták őt személyes szabadságában, hogy arra ő okot nem adott, nem volt jogalapja azoknak. A panaszos nem tanúsított ellenszegülést a rendőri intézkedéssel szemben, ráadásul személyazonossága igazolására sem szólították fel.

c) A testi kényszer alkalmazása nem felelt meg a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

d) Sérelmezte a jogi képviselő azt is, hogy a rendőri intézkedések miatt a panaszos nem tudta spontán módon gyakorolni gyülekezési jogát.

e) Az eljáró rendőrök a panaszos személyi szabadsága korlátozásának teljes tartama alatt elmulasztották a felvilágosítás-adási kötelezettségüket a panaszossal szemben alkalmazott intézkedések jogalapja, illetve annak esetleges jogkövetkezményei tekintetében.

f) A rendőrök azáltal, hogy a panaszos orvosi ellátásánál mindvégig jelen voltak, jogszerű felhatalmazás hiányában, megsértették az egészségügyi adatokkal, mint különleges adatokkal összefüggésben fennálló információs önrendelkezési jogát, és a magánszférához fűződő jogát.

g) A rendőri szerv nem intézkedett annak érdekében, hogy az általuk (tévesen) állított „jogsértést”, valamint a rendőri intézkedést rögzítő képfelvételt az adatkezelő megőrizze és az eljáró hatóságok részére, szükség esetén, átadja. Ezzel a mulasztással a rendőrség sértette a panaszos tisztességét eljárásához, illetve jogorvoslathoz fűződő alapjogát.

3) A panaszos jogi képviselője továbbította a Testület részére az E. Ingatlangazdálkodási Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Zrt.) 2017. szeptember 25-én kelt, és a panaszosnak címzett tájékoztató levelét.

A levélben a vezérigazgató azt a tájékoztatást adta a panaszosnak, hogy az általa kért, 2017. szeptember 10-én 10 óra 55 perctől 12 óra 10 percig terjedő időtartamra vonatkozó biztonsági kamerafelvételek már nem állnak a Zrt. rendelkezésére, mivel azokat 2017. szeptember 13-án törölték a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 31. §-ának (1)-(2) bekezdései alapján („Az elektronikus megfigyelőrendszernek kép-, hang-, vagy kép- és hangrögzítést is lehetővé tevő formája az emberi élet, testi épség, személyi szabadság védelme, a veszélyes anyagok őrzése, az üzleti, fizetési, bank- és értékpapírtitok védelme, valamint vagyonvédelem érdekében alkalmazható, ha a megbízás teljesítése során fennálló körülmények valószínűsítik, hogy a jogsértések észlelése, az elkövető tettenérése, illetve e jogsértő cselekmények megelőzése, azok bizonyítása más módszerrel nem érhető el, továbbá e technikai eszközök alkalmazása elengedhetetlenül szükséges mértékű, és az információs önrendelkezési jog aránytalan korlátozásával nem jár. A rögzített kép-, hang-, valamint kép- és hangfelvételt felhasználás hiányában legfeljebb a rögzítéstől számított három munkanap elteltével meg kell semmisíteni, illetve törölni kell.”) Emiatt a panaszos vonatkozásában nem kezelnek kép- illetve hangfelvételt, a felvételekről másolatot nem tudnak kiadni.

A vezérigazgató ugyanakkor arról tájékoztatta a panaszost, hogy a helyszíni biztonsági kamerafelvételekbe a rendőrség tagjai aznap betekintettek. A felvételek kapcsán adattovábbításra nem került sor. (A helyszíni biztonsági kamerák érintett felvételeit és annak adatait az E. P. Kft. kezeli 2017. szeptember 1-jétől a piac helységeinek vagyonvédelmi célú megfigyelése céljából.)

4) A jogi képviselő továbbított a Testület felé egy adathordozót, amin a rendőri intézkedéssel összefüggő fényképek és videofelvételek vannak.

a) Az első fényképfelvételen a panaszos bal csuklója látható, amelyen a bilincs nyoma látható. A második felvételen egy zöld kapu előtt a felfestett STO felirat látható. A harmadik fényképen szintén egy járdára festett felirat (DLRM) olvasható. A negyedik fényképen a panaszos háta látható, a fekete rövidujjú póló közepét kiszakították.

b) Az első videofelvétel 50 másodperc terjedelmű. A panaszos hason fekszik a földön a rendőrnő térdel a hátán a jobb lábával, a másik rendőr a panaszos mellett guggol. A panaszos kétszer elmondja, hogy rosszul van, mert a rendőr eltörte a bordáját, illetve háromszor is kéri a rendőrt: „kérem, engedjen el, nem kapok rendesen levegőt!” Megismétli többször, hogy rosszul van, és alig kap levegőt. Eközben a rendőrnő telefonál, végül ráteszik hátra helyzetben a bilincset. Közben a felvételt készítő nő is kéri, hogy engedjék el a panaszost, illetve elmondja, hogy videofelvételt készít az intézkedésről. A felvételt készítő elmondja azt is, hogy „egy Hitler portré van kiállítva horogkeresztel, fél órája hívtuk már a rendőrséget, először közölték, hogy ...”. Itt megszakad a felvétel.

c) A második videofelvétel 13 másodperc terjedelmű, amin az látható, hogy a rendőr átvizsgálja a panaszost, aki megkérdezi, hogy a szandálját levegye-e. A panaszos ekkor már szakadt pólóban áll, feltartott kézzel.

5) A panaszos személyesen kiegészítette panaszát az alábbi információkkal. Vele szemben rongálás szabálysértésének gyanúja miatt szabálysértési eljárás indult, amelynek során meghallgatása is megtörtént (jogi képviselője jelenlétében), majd megállapították, hogy 50.000 forintot meghaladó a kár összege, és az önkormányzatnak kellett nyilatkoznia annak nagyságáról. Ügyészségi szakaszba került az ügye 2018 márciusában. Állítása szerint állagsérelem nem történt, tekintettel arra, hogy már nem is látható a felirat, azt az eső lemosta a járdáról.

A panaszos úgy nyilatkozott továbbá, hogy vele szemben a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 207. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértése miatt nem indult eljárás, illetve ilyen nem is közöltek vele a rendőrök a helyszínen.

II.

A Testület kérte a panaszbeadványban megjelölt személyt, a panaszos feleségét, hogy nyilatkozzon a rendőri intézkedés részleteit illetően. A tanú nyilatkozata az alábbi adatokat tartalmazza.

A tanú két lépés távolságra volt a panaszostól a helyszínen. Amikor megérkezett a két rendőr, a panaszos bemutatkozott nekik, köszönt és kezet nyújtott. A tanú nem emlékszik arra, hogy a nevüket mondták volna, azt sem, hogy milyen rendőri egységtől érkeztek.

A rendőrök közül csak a nő kommunikált, de ő is csak annyit mondott érdemben, hogy a panaszos hagyja abba a festést. Indokot nem mondott, nem ismerte a spontán demonstráció fogalmát. Lényegében beszélgetett a panaszossal, majd elvonult telefonálni. A fizikai erőszak előtt nem mondtak semmit, csak hátulról elkapták, és leteperték. A rendőrnő érdemi közlése annyi volt, hogy: „hagyja már abba, amíg megbeszéljük”, illetve: „azért jöttünk, hogy intézkedjünk”. Ez utóbbit arra válaszolta, hogy a piac területén náci propagandát terjesztenek.

A fizikai erőszak előtt közvetlenül és utána sem közöltek semmit a rendőrök, a panaszos kérdéseire nem válaszoltak. Amikor a panaszos a földön feküdt, és kérte, hogy engedjék el, mert nem kap levegőt, csak annyit válaszolt a rendőr hölgy, hogy: „nyugodjon meg”, de nem engedték el, csak a bilincselés után.

A rendőrnő az intézkedés elején érdeklődő módon beszélt, próbálta megérteni a helyzetet. Aztán elvonult telefonálni, utána már nem mondott semmit. A panaszos udvariasan, de határozottan magyarázta el, hogy joga van spontán demonstrációt tartani, ezt a nemzetközi jog is engedi, ezért jelentette azt be telefonon. Többször elismételte, hogy azért demonstrál, mert a piac területén náci propagandát terjesztenek, ezért kérte a rendőrök intézkedését.

A rendőrök nem adtak érdemi tájékoztatást még külön kérésre sem. Még a kórházban is csak az érdekelte őket, hogy megnézhessek, hogyan látják el a panaszost, és megnézzék a vizsgálati lapját. Az a két rendőr, akik a K. téren leteperték, egyszer csak megjelent a baleseti ügyeleten, és amikor a panaszost vizsgálatra szólították, bementek vele a vizsgáló helyiségbe. Előtte nem kérték a panaszos beleegyezését, s nem is tájékoztatták arról, hogy ezt fogják tenni.

A rendőrök kiérkezése után az idő nagy részében a tanú a férje mellett volt pár lépés távolságra. Előbb akkor került messzebb, amikor a panaszos a piacra invitálta a rendőröket, és elindult a csarnokba. Láta, ahogy a férje után futnak, leteperik, ezért elővette telefonját és a közelbe érve videofelvételt készített.

Ezt követően hosszabb ideig megint a panaszos mellett volt, lényegében egészen addig, amíg megérkezett a mentő, ahova később beültették. Ennek megfelelően végig szemtanúja volt annak, hogy több rendőr is érkezett a helyszínre, de senki nem közölte, hogy miért intézkedtek, kérdésekre sem válaszoltak. A panaszost csak a mentő kiérkezésekor igazoltatták, amikor a mentős elkérte az iratait. Ekkor kérte az egyik rendőr a panaszos iratait, majd „megmotozták”. Erről is felvételeket készített a tanú.

Miután a panaszost beültették a mentőbe, a tanú elment a lakásukra, hogy a szakadt pólója helyett újat hozzon neki. Ezért 15-20 percig nem volt mellette, de ekkor már a mentősök foglalkoztak vele. Később beült mellé a mentőbe, és együtt mentek a kórházba, ahol a vizsgálatot leszámítva végig vele volt.

A panaszos több eljárást is kezdeményezett, melyek során az ügyészségtől kapott egy videofelvételt. Ezt a rendőrség készítette a csarnok biztonsági kameráinak felvételeiről úgy, hogy az egyik később érkező rendőr a mobiltelefonjával felvette a felvételek egy részét. (Ezen a közel 3 perces felvételen az is hallatszik, hogy az intézkedő rendőrök hogyan magyarázzák felettesüknek az intézkedést. A videón a tanú személyét érintő megjegyzés is elhangzik.)
https://www.youtube.com/watch?feature=em-share_video_user&v=gvaw89d1X1Q

A Testület a videofelvétel tartalmát az Állásfoglalás III. részénél ismerteti.

III.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A panaszossal szemben 2017. szeptember 10-én a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Járőrszolgálati Alosztály állományába tartozó két rendőr intézkedett: egy r. őrmester nő (Sz. E.) és egy r. őrmester (Sz. S.).

2) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint 2017. szeptember 10-én, szolgálatuk teljesítése során – a B. Központ utasítására – a

rendőrök megjelentek a Bp., kerület, K, utca [...] szám alatti V., mert bejelentés érkezett, hogy az ottani egyik árus Adolf Hitler arcképéről árul önkényuralmi jelképpel ellátott plakátot. A rendőrök 11 óra 35 perckor érkeztek a helyszínre, ahol azt tapasztalták, hogy egy ismeretlen férfi (a panaszos) piros színű festékszóró spray-vel a járdára ír, a v. bejárata előtti járdaszakaszra.

Odaléptek a panaszoshoz, és „A törvény nevében!” szavak előre bocsátásával felszólították, hogy hagyja abba a tevékenységét, aki azonban azt tovább folytatta. A járdára piros színű zománccfestékekkel felírt egy kb. 50 cm hosszúságban és 45 cm szélességben egy STO feliratot.

A rendőrök ismételt felszólították „A törvény nevében!” szavak előre bocsátásával, hogy hagyja abba a járdára írást, illetve, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-a alapján, bűnmegelőzési / bűnüldözés céljából adja át a személyazonosító igazolványát. A panaszos ezt követően kézfogással bemutatkozott, de személyazonosító igazolványt nem adott.

A rendőrök a B. Központtal EDR rádió készüléken keresztül kommunikáltak, amikor is arra lettek figyelmesek, hogy a panaszos nekik háttal fordított, és gyors léptekkel elindult a v.-ba. A rendőrnő közölte járőrtársával, hogy állítsa meg. A rendőr ezen kijelentése alatt azt értette, hogy tartóztassa őt fel. A r. őrmester a panaszos után szaladt, majd a rendőrnő utánuk szaladt, és a panaszost felszólította – „A törvény nevében!” szavak előre bocsátásával –, hogy álljon meg, és a rendőri intézkedés alatt utasításai szerint cselekedjen. Majd a r. őrmester testi kényszert alkalmazott, jobb kezével a panaszos bal könyökét, bal kezével a bal alkarját megfogta, és a földre vitte. Ennek következtében mind a ketten hanyatt estek. A panaszos megpróbált ellenállni a rendőri intézkedésnek, izmait folyamatosan megfeszítette. Hátra helyzetben megbilincseltek, majd EDR rádión, a B. Központnak jelentették és segítséget is kértek. Két tágállomás (E. *-es és E. *-as) érkezett a helyszínre.

A panaszos a földre vitel során többször jelezte a rendőröknek, hogy fáj a bordája, azonban a földön térdükkel folyamatosan kontroll alatt tartották, oly módon, hogy a panaszos hason feküdt a kövön. A térdrel való kontroll alatt tartásra a panaszos izmainak feszítése miatt volt szükség. Az intézkedéssel szemben folyamatosan aktív ellenszegülő magatartást tanúsított, a rendőrök utasításainak többször nem volt hajlandó eleget tenni.

A rendőrök a B. Központon keresztül mentőt kértek. 11 óra 57 perckor pedig az E. érkezett a helyszínre, akiknek a rendőrök jelentették a történetet.

A r. őrmester részleges ruházat-átvizsgálást hajtott végre, mely során a panaszos táskájából előkerült a pénztárcája, abban megtalálták a személyazonosító igazolványát is. Kés, szűrő-, vágóeszköz, illetve közbiztonságra különösen veszélyes eszköz, továbbá bűncselekményre (szabálysértésre) utaló eszköz ruházatából, és csomagjából nem került elő.

A panaszos a rendőrök kérdésére elmondta, hogy a V. egyik árusa egy Adolf Hitler arcképével, valamint önkényuralmi jelképpel ellátott képet árul. Ezt követően a rendőrök felvették a kapcsolatot M. L., aki elmondta, hogy Németországból érkezett az Adolf Hitler arcképével ellátott bakelit lemez. Elmondta, hogy teljesen eredeti, még a lemez borító hátoldalán is német nyelvű felirat van.

12 óra 4 perckor érkeztek meg a mentők. A mentőápoló megvizsgálta a panaszost, és azt a tájékoztatást adta, hogy el fogják szállítani a Fővárosi Önkormányzat P. S. Utcai Kórház-Rendelőintézet és Baleseti Központba további egészségügyi vizsgálatok végzése miatt.

Az E. *-as tagállomás a helyszínen meghallgatta a panaszost.

A helyszínen jelen volt a panaszos felesége, N. K. is.

A rendőrök a kamera felvételek miatt felvették a kapcsolatot a V. műszak vezetőjével (Cs. G.), aki elmondta, hogy a V. teljes területén ipari kamera van felszerelve, mely működik és rögzít. A felvételeket tőle lehet kikérni mindennap 8 és 16 óra között, és azt is elmondta, hogy a felvételeket 3 napig tárolják.

A helyszínen tanúkutatást is végeztek a rendőrök, annak során meghallgatták a V. biztonsági őrét (B. Gy.), aki elmondta, hogy ő már csak azt látta, hogy a rendőr a földre viszi a panaszost, akit megbilincseltek. Meghallgatták a V. melletti közért dolgozóját (Sz. G. M.), aki elmondta, hogy többen mondták neki, hogy a rendőrök többször felszólították a panaszost, hogy hagyja abba a tevékenységét, illetve álljon meg.

A mentők 12 óra 35 perckor szállították a panaszost az egészségügyi intézménybe. Ott az orvos megvizsgálta, majd azt a tájékoztatást adta, hogy a mellkasa részarányos, összenyomásra baloldalon és a szegycsont felett fájdalmat jelez, bordatörése nincs. A jobb könyök felett felületes hámsérülés látható. Törés nem látható.

A járdára való írás miatt illetékes személyt nem tudtak a rendőrök felkutatni, így az esetleges rongálási kárról senki nem nyilatkozott. A személyeket ellenőrizték a KÖNYIR és SIS II rendszerekben, negatív eredménnyel.

A fentieket jelentették a rendőrök B. Központnak, E. *-nak, illetve tájékoztatták a készenléti csoportvezetőt.

A jelentés szerint a panaszost 11 óra 35 perckor az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták, az Rtv. 37. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján (önmagát vagy más veszélyeztető állapotban levő személy érdekében) biztonsági intézkedést foganatosítottak. A panaszossal szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszerít, illetve a 48. §-ának d) pontja alapján (ellenszegülés megtörése érdekében) 11 óra 38 perctől 11 óra 50 percig bilincset alkalmaztak, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. §-ának (4) bekezdés b) pontja szerint, a kezek hátra bilincselésével. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt. „A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár keletkezett, megállapítás alatt.”

A panaszos az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján a hozzátartozója / képviselője kéri a kármentesítését figyelmeztetés ellenére sem kérte.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról a tájékoztatót, illetve az előállítás időtartamáról szóló igazolást nem adták ki. A biztonsági intézkedés 12 óra 4 perckor megszűnt, ekkor a panaszost átadták a mentőszolgálatnak.

3) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról / kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos igazoltatása, átvizsgálása és a biztonsági intézkedés jogszerű, szakszerű, a testi kényszer és bilincs alkalmazása jogszerű volt, de nem volt szakszerű.

4) a) A rendőrség továbbította a Testület részére a K. téri V. a rendőri intézkedés időpontjában üzemelő ipari kamera által rögzített felvételeket. Kétféle videofelvételt küldött a rendőrség: az

egyik (3 perc 20 másodperc terjedelmű) felvétel lejátszása közben egy férfi (más rendőrségi iratokból tudható, hogy a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Járőrszolgálati Alosztály r. százados vezető-helyettese) és a két intézkedő rendőr kommentálja a felvételen elhangzottakat. A másik felvétel (3 perc 5 másodperc terjedelmű) egy másik kameraállásból rögzítette az utcán és a csarnok felé vezető úton történt eseményeket.

b) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Hivatalának c. r. alezredes kiemelt főelőadója jegyzőkönyvet készített a CD visszanezéséről. Ez a Testület által, az Állásfoglalás III. rész 4) a) pontjában említett 2. felvétellel kapcsolatban készült. A jegyzőkönyvet a CD lemezen látható, 3 perc 5 másodperc időtartamú felvétel időrendi sorrendjében írták le; hangfelvételt a lemez nem tartalmaz.

00:12-ig: egy szemüveges férfi (a panaszos) fekete pólóban, farmernadrágban, barna cipőben válltáskával, jobb kezében egy kisebb világos színű flakonból, piros színben a járdára rajzol egy nagy S betűt. Körülötte néhány járókelő, mellette áll egy hölgy (a panaszos felesége) narancssárga felsőben, fekete rövid szoknyában, fehér táskával, és figyel a panaszost. Tőle jobbra egy sötét gépjármű mellett, látótávolságban két férfi áll, figyelik a panaszost, ahogy rajzol a járdára.

00:13-nél a panaszossal szemben levő parkolóban egy tolatva megálló rendőrautóból kiszáll két rendőr – baloldaltól (vezetői oldal) a r. őrmester, jobb oldalról a r. őrmesternő. A rendőrök elindulnak a panaszos irányába, először férfi, majd néhány lépésnyire a rendőrnő.

00:24-nél a panaszoshoz odaérnek a rendőrök, aki addigra, időközben egy újabb nagybetűt rajzolt az aszfaltra, egy T betűt, az S betű mellé közvetlenül, ugyanolyan méretben. Néhány centiméterre állnak egymástól. A panaszos háttal áll a kamerának, teljes testtel a rendőrök felé fordul, látszólag beszél hozzájuk. Balján, közelebb hozzá a r. őrmesternő, jobbán kissé távolabb a r. őrmester áll, szemben a kamerának.

00:28-ig: A panaszos közelebb lép a rendőrökhöz, mintha a kezét nyújtaná mindkettőjüknek, ez pontosan nem látszik, a panaszos takarja a mozdulatot. Újra mintha beszélne egymással.

00:40-nél a panaszos eltávolodik a rendőröktől, jobb oldala látszik a kamerán.

00:47-nél a panaszos felfesti a harmadik nagybetűt, egy O betűt, a többi után. A rendőrnő közelebb lép hozzá, a r. őrmester pedig igazítja a sapkáját. A panaszos visszafordul, és a rendőrök felé néz.

00:53-nál a panaszos közelebb megy a rendőrökhöz. Mindhárman közel vannak egymáshoz, a panaszos balján a rendőrnő, jobbán a rendőr. Láthatóan beszélnek egymással, a panaszos néhányszor a kinyújtott jobb kezével a csarnok felé mutat. Háttal vagy oldalhelyzetben van, a rendőrök pedig szemből látszanak a kamerán.

01:17-nél a rendőrnő hátat fordítva néhány lépéssel eltávolodik, jobb kezében a rádióval. A panaszos féloldalt látható, a r. őrmester pedig szemből.

01:26-nál a rendőrnő megáll, megfordul, 01:32-nél még jobban eltávolodik, háttal áll. A panaszos egy lépésnyi távolságra helyezkedik el a rendőrtől, beszélgetnek. A r. őrmesternő kezében a rádióval vélelmezhetően rádióforgalmazást végez, a többiektől a távolsága egy kocsihossznyi.

01:34-nél a panaszos határozott lépésekkel elindul a csarnok bejárata felé, a rendőr a helyén marad, és a rendőrnő felé néz, majd a panaszos eltűnik a járdáról, bemegy a csarnokba, a két rendőr utána megy, először a rendőr, majd a rendőrnő lép be a csarnokba.

01:37-nél a panaszos már a csarnokban van, a rendőr egy lábhosszal utána, a háta mögött, a rendőrnő két lépéssel a rendőr után. Mindhárom személy háttal látszik.

01:40-nél a panaszos bal kezét a r. őrmester megfogja a jobb kezével, a pólóját a r. őrmester nő a hátán megfogja, a panaszos jobb kezében van a spray, azt kissé megemeli. Ekkor még háttal volt mindhárom személy. Ebben a helyzetben a panaszos bal oldalának irányába fordulnak mindhárman, a kamerának oldalhelyzetbe kerülve.

01:41-nél a r. őrmester a hátára esik, ömellette, neki a jobb oldalán a panaszos is a hátára esik, amíg a r. őrmesternő álló helyzetében, a bal kezével fogja a panaszos pólóját.

01:43-nál a panaszos a hátán van, mindkét térde behajlítva terpeszhelyzetben, a r. őrmester mellette balról, a jobb oldalán fekvő a földön, bal karjával vélhetően fogja a panaszos bal karját, a r. őrmesternő a panaszos jobb oldalán, vele szemben álló helyzetben, a kamerának háttal, kissé behajlított testhelyzetben, bal lába elől.

01:44-nél a r. őrmester megfordul, térdelő helyzetben van, kezei előtte, a panaszos a hátán fekszik, mindkét térde behajlítva, talpa a földön, r. őrmesternő a fekvő panaszos jobbján, kezét tartva, fogva.

01:47-nél a rendőrök háttal vannak, a r. őrmester a bal lábával ránehezedik a panaszos bal behajlított állapotú térdére, jobb lábával kitámaszt, a férfi a hátán fekszik, mindkét térde behajlítva, a r. őrmesternő a férfi jobbján, álló helyzetben, behajlított térdekkel, karja, kezei nem láthatóak tisztán, takarásban vannak.

01:53-nál a panaszos továbbra is a hátán fekszik, mindkét térde behajlítva, talpa a földön, a r. őrmesternő a férfi jobbján, előrehajolva, mindkét kezével fogja a férfi jobb karját. A r. őrmester kezei nem láthatóak tisztán, takarásban, felemelkedett, mindkét talpán, áll, térdeit behajlítva, a panaszos mellkasa fölé hajolva fogja le őt.

01:54-nél a panaszos hasra fordítása érdekében, annak során a r. őrmesternő a feje mögött áll, térdével támasztja a hátát, míg a r. őrmester álló helyzetben előre hajolva, bal kezével fogja a panaszos jobb oldalán a térdénél a nadrágját, míg jobb kezével a panaszos jobb vállát.

02:02-nél a rendőrök együttesen hasra fordítják a panaszost, a panaszos bal oldalán a r. őrmesternő jobb lába a panaszos bal térde alatt van, míg a bal lába térdében behajlítva. A r. őrmester a panaszos jobbján helyezkedik el, neki a bal térde a panaszos fenekére nehezedik, majd kinyújtja, jobb lábával a talpán egyenesen áll. A rendőrök háttal vannak a kamerának.

02:04-nél a panaszos kinyújtott lábakkal a hasán fekszik, a csípőjén térdelnek a rendőrök, a r. őrmesternő a bal oldalán, míg a r. őrmester a jobb oldalán. A rendőrök háttal vannak, felsőtestük előrehajol, kezeik nem láthatóak.

02:08-nél a r. őrmesternő felsőteste a hajolásból kissé megemelkedik, bal lába egyenesen ki van támasztva, a r. őrmester guggoló helyzetben van, mindkét karjával a derekához érve tartja a panaszost.

02:16-nél a r. őrmesternő előveszi a jobb oldalán lévő bilincset. A r. őrmester továbbra is guggoló helyzetben van, kissé a panaszos felé (rézsútban) fordulva mindkét karja a panaszos derékmagasságában rajta nyugszik.

02:18-nál a r. őrmesternő a bal kezében a rádiót tartja, a hasán fekvő panaszos balján bal térde behajlítva, jobb lábával térdelő helyzetben támasztja a panaszost. A r. őrmester guggoló helyzetében a panaszos jobbján, vele szemben, két keze a hátán. Az tisztán nem látszik, hogy térdével mennyiben támasztja vagy ér hozzá a panaszoshoz. A rendőrök továbbra is háttal vannak.

02:46-nál a r. őrmesternő ráteszi a panaszosra a bilincset, a r. őrmester testhelyezete nem változik, közvetlenül mellette van, kezével segíti a bilincs felhelyezését.

02:52-nél felállítják a megbilincselte panaszost úgy, hogy a rendőrnő a panaszos balján van, fogva a bal karját, a rendőr pedig a jobb karját fogja a mindkét karjával.

02:58-tól 03:05-ig: A panaszos a saját lábán áll, egyensúlyát megtartva, a két rendőr oldalról tartja a karjával. Továbbra is háttal látszódik mindhárom személy.

c) A Testület részére küldött, 3 perc 20 másodperc terjedelmű felvételen az Állásfoglalás III. rész 3) b) pontjában rögzítettek láthatók. A felvételen 01:53-nál az látható, hogy a panaszos normál tempóval halad a V. belseje felé, amikor a két rendőr utanamegy és megbilincselik. A hanyatt eséstől számítva a hátra fordításig 15 másodperc telik el. A rendőrnő teljesen szétszakítja a panaszos hátán a pólót. A rendőrnő rajta térdel a panaszos hátán, egy kézzel akar bilincselni, mert közben telefonál. A panaszos felállítása a földről 47 másodpercig tart (02:13-03:10 között a felvétel szerint).

Hallható, hogy egy férfi (a r. százados járőrszolgálati alosztályvezető-helyettes) a két intézkedő rendőrrel tekinti meg a felvételt (SZ – r. százados, RN – rendőrnő, R – rendőr). Egy további férfi hang is hallható egy esetben a felvételen.

SZ: És milyen érdekes, pont volt nála egy spray, mi?

R: Igen, készült rá.

SZ: Persze, most szólt neki a hölgy, hogy hagyja abba.

RN: Igen, én háromszor is szóltam neki, hogy legalább fejezze már be, amíg megbeszéljük, hogy mi legyen....

R: Én is szóltam neki, kétszer, hogy fejezze be.

SZ: Önök ki hívta ki?

R, RN: Ó.

R: Akkor tudta, hogy fogja,... hogy valami majd lesz.

SZ: De mit mondott, a Hitler kép miatt?

RN: Igen, hogy őt ez nagyon zavarja. A jogszabályba ütközik. Mondom, miféle jogszabályba? Aztán mondta, hogy a nemzetközi jogba.

SZ: De melyikbe?

RN: Nekem is ez volt az első kérdésem.

R: Szóltam neki, hogy fejezze már be.

01:50-nél a férfi mondja, hogy most a másik rész jön (t.i. amikor befelé indul a panaszos és a rendőrök utána mennek). Arról beszélnek, hogy a panaszost a felesége fényképezi, és hogy a felvétel valószínűleg (amit a feleség készített) már fenn van a neten, a www.youtube.com oldalon.

d) A 3 perc 5 másodperc terjedelmű videofelvétel ugyanazokat az eseményeket mutatja, de egy másik kameraállásból. Ezen a felvételen annyi többlet információ látható, hogy a panaszosra már hanyattfekvő helyzetében rátérdel mindkét rendőr.

4) A panaszossal szembeni kényszerítő eszközök alkalmazása miatt további parancsnoki kivizsgálás volt szükséges, amit a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Járőrszolgálati Alosztály r. százados vezetője végzett el. A testi kényszer modellezéséről készített jegyzőkönyv az alábbi többlet információkat tartalmazza.

a) Az intézkedő rendőrök a kérdéses napon 6 óra 30 perctől 18 óra 30 percig gépkocsizó járőrszolgálatot láttak el, amikor is a szolgálatuk ellátása során intézkedés alá vonták a panaszost.

A jelentés szerint, amikor a rendőrök odaléptek a panaszoshoz, felszólították, hogy hagyja abba a tevékenységét, igazolja magát. Az ismételt felszólítás (miszerint hagyja abba a szöveg felfestését) ellenére sem volt hajlandó abbahagyni a járda festését, és egyértelműen közölte, hogy nem fogja befejezni, mert ő tiltakozni fog, amit már a 112-es segélykérő számon is bejelentett. A személyazonosság igazolására történt felszólításnak a panaszos nem tett eleget, nem adta át a személyazonosító igazolványát.

A r. őrmester (férfi) is két alkalommal szólította fel a panaszost, hogy hagyja abba a járda festését. Amikor a panaszos a felfújt feliratról az O betűvel végzett, akkor a r. őrmester felé lépett és a csarnok belseje felé mutatva közölte, hogy a „bűnözők bent vannak, nem én vagyok a bűnöző”.

A rendőrnő a B. Központtal EDR rádió készüléken keresztül kommunikált, jelentette a tapasztaltakat, illetve a bejelentő személye felől érdeklődött. Kommunikációja során a másik rendőrtől kb. 1-1,5 méter távolságba eltávolodott annak érdekében, hogy a panaszos a kommunikációt ne hallja. A B. Központtal való kommunikálás ideje alatt arra lett figyelmes, hogy a panaszos gyors léptekkel elindul a v. nyitott kapuján keresztül befelé. Ezt látva szóban közölte a r. őrmesterrel, hogy a személyt állítsa meg.

A panaszosnak olyan gyorsak voltak a léptei, hogy a r. őrmester csak 8-10 méter futás után érte utol, ami közben kétszer is felszólította a férfit, hogy „Álljon meg!”. Ezzel egy időben a r. őrmesternő is felszólította, hogy álljon meg, és a rendőri intézkedés alatt kövesse ez intézkedő rendőrök utasításait. Amikor a r. őrmester a panaszos mellé ért, „vele szemben már kénytelen volt testi kényszert alkalmazni”, az elsődleges jelentésben [Állásfoglalás III. rész 2) pont] írt módon.

A r. őrmesternő elmondta, hogy szemmel is jól látható volt, hogy a panaszos a testi kényszer alkalmazása során a karját megfeszíti, ezzel az intézkedésnek passzívan ellenáll. Ebben a pillanatban már csak azt látta, hogy a panaszos és az őt visszatartó r. őrmester kezdenek hanyatt dőlni, de azt nem tudta pontosan megítélni, hogy az mi miatt történt. A r. őrmesternő megpróbálta a két földre zuhanó férfit megtartani, azonban testsúlyuk miatt erre nem volt lehetősége. „Az események gyors lefolyása alapján nem lehetett egyértelműen megítélni, hogy a földre zuhanás egy esetleges egyensúlyvesztés miatt történt, avagy a panaszos aktív

ellenszegülésének volt köszönhető, így a kettőjük biztonsága érdekében bilincs alkalmazása mellett döntött. A döntést az is indokolta, hogy a bilincs használatával egy esetlegesen kialakuló dulakodást akadályozzon meg.” A panaszos a földön ekkor még a hátán feküdt, azonban a bilincs szakszerű használata érdekében indokolt volt hasra fordítása, amit a két rendőr együttes erővel hajtott végre. Ezen mozdulatok során szakadt el a panaszos hátán a pólója, ugyanis a r. őrmester őt a felső testénél fogva akarta megfordítani, azonban a fogása a lapockájáról lecsúszott, ezáltal már csak a ruházatánál fogva tudta azt végrehajtani.

A bilincselés során az intézkedő rendőrük egyértelműen érzékelték, hogy a panaszos teljes testét megfeszíti, hogy mind a rendőri intézkedést, mind a bilincselést akadályozza, ezzel a rendőri intézkedést továbbra is passzívan akadályozta.

A hason fekvő panaszos térdel történt kontroll alatt tartásával kapcsolatban a jelentés azt a többlet információt tartalmazza – amellet, hogy az izmainak folyamatos megfeszítése miatt volt szükséges –, hogy a panaszos magatartásából arra következtettek a rendőrök, hogy továbbra sem kíván velük együttműködni. A panaszos – annak ellenére, hogy többször jelezte feléjük, hogy fáj a bordája, rosszul érzi magát, illetve nem kap levegőt – nem volt hajlandó a rendőrök által adott utasításoknak eleget tenni, a földről történő felállításakor is passzívan, magát folyamatosan megfeszítve ellenállt. Ennek ellenére is fel tudták állítani a földről, annak érdekében, hogy az általa tett panaszokon enyhíteni tudjanak.

Panaszainak és fájdalmainak enyhítése érdekében a csarnokban szolgálatot teljesítő biztonsági őrkön keresztül egy támlás széket kértek a panaszosnak. Egészségügyi panaszai miatt intézkedtek egészségügyi ellátásáról. A panaszos a székre ültetése során már szemmel láthatóan megnyugodott, így vele szemben a bilincs alkalmazása már nem volt indokolt, így levették a kezéről.

A panaszos táskájából előkerült a pénztárcája, amelyben megtalálták személyazonosító igazolványát, amiből adatait megállapították.

b) A rendőri intézkedés kivizsgálása során szükségessé vált a testi kényszer és a bilincs alkalmazása jogszerűségének és szakszerűségének további vizsgálata.

A vizsgálat érdekében a r. őrmester bevonásával 2017. október 18-án a BKFK Kerületi Rendőrkapitányságon rekonstruálták a testi kényszer végrehajtását, a rendőr által elmondottak alapján (az alosztályvezető helyettesítette a panaszos személyét). A r. őrmester a meghallgatása során elmondta, hogy amikor a panaszos mellé ért, mellette állt és megkezdte a testi kényszert alkalmazni: jobb kezével a panaszos bal könyökét, bal kezével a bal alkarját megfogta. Elmondása szerint a panaszos mind a bal karját, mind a testét megfeszítette, amivel egyértelművé vált a rendőr számára, hogy az intézkedésnek passzívan ellenáll. A panaszos visszatartása során a bal karját és a bal lábát is megfeszítette, ezzel egy olyan egyensúlyi helyzetet generálva, ami során a r. őrmester az egyensúlyi helyzetéből kibillent és a neki jobb oldalon álló panaszost magával rántotta, annak során mindketten a földre zuhantak. A rendőr azt is elmondta, hogy az egyensúlyát azért veszítette el, mert a panaszos a karját megfeszítette. Az ezt megelőző pillanatban a panaszos a bal lábát a rendőr jobb lába mögé helyezte, úgy hogy azok egymással érintkeztek. Ezzel egy időben a panaszos a lábát is megfeszítette. Végtagjainak együttes megfeszítése és lábának elhelyezkedése miatt a földre zuhanás elkerülhetetlen volt.

Az intézkedési szituáció rekonstruálása érdekében az elmondottak szerint modellezték azt a rendőrök, amely során azt állapította meg az alosztályvezető, hogy a testi kényszer

következtében fellépett egyensúlyvesztés megtörténhetett az intézkedő rendőrök által elmondottak szerint.

Az intézkedés során nem merült fel arra vonatkozó információ, hogy a panaszos által tanúsított magatartás rendőrök elleni támadás lett volna, csupán passzívan állt ellen a rendőri intézkedésnek, amit a modellezés is igazolt.

5) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Járőrszolgálati Alosztály vezetője által készített, a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségét és szakszerűségét vizsgáló parancsnoki kivizsgálásról készített jelentés az Állásfoglalás III. részének 2)-4) pontjaiban ismertetett dokumentumokhoz képest az alábbi többlet információt tartalmazza.

A helyszínen jelen volt a panaszos felesége, aki a helyszínen 12 óra 8 perckor megjelent alosztályvezető-helyettes r. századosnak megerősítette a panaszos által elmondottakat, továbbá elmondta, hogy nem emlékszik arra, hogy a rendőrök a férjét felszólították, hogy adja át a személyi igazolványát, illetve arra, hogy álljon meg.

A panaszos mentőkocsihoz való kísérése során a r. őrmester részleges ruházat-átvizsgálást hajtott végre. A ruházatának és a vállán keresztben átvett táskának átvizsgálása során is csak részben működött együtt, ugyanis annak tartalmát a rendőri felszólításra ugyan megmutatta, azonban annak átvizsgálását már meg akarta tagadni. Ezzel egy időben a panaszos a táskáját a válláról levette, és azt a helyszínen lévő feleségének nyújtotta, amit a r. őrmester a helyszínen átvizgált.

Az alosztályvezető megállapítása szerint a rendőröket az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése alapján – a jogsértő cselekmény észlelését követően – intézkedési kötelezettség terhelte, ez alapján kezdték meg feladatuk végrehajtását. Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján megfelelő jogi felhatalmazással hajtották végre a rendőrök az igazoltatást, illetve az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján jogszerűen a ruházat-átvizsgálást.

Az Rtv. 47. §-a szerint a panaszossal szemben a testi kényszert jogszerűen alkalmazták, illetve az Rtv. 48. §-ának d) pontjában foglaltak alapján a bilincselés jogszerű volt. A kényszerítő eszközök alkalmazása továbbá megfelelt az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének, a 16. § (1) bekezdése alapján továbbá az ellenszegülés megtöréséig tartott és aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak nem okozott. A kényszerítő eszközök alkalmazása összhangban volt a Szolgálati Szabályzat 40.-41. §-aiban foglaltakkal. A panaszossal szemben az Rtv. 37. §-ának b) pontjában foglaltak alapján jogszerű és megalapozott volt a biztonsági intézkedés. Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott kiértesítés végrehajtását a panaszos nem kérte, az intézkedésnél jelen volt a felesége. A felsoroltak alapján az intézkedés végrehajtása jogszerű volt.

Az alosztályvezető a szakszerűség vizsgálata során hivatkozott a Szolgálati Szabályzat 5. §-ára (a rendőrt az egyenruhája és jelvénye igazolta az intézkedés megkezdése előtt). A testi kényszert a Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint alkalmazták. A bilincs a Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (1) bekezdés d) pontja alapján indokolt volt, annak módja a (4) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint történt, az a (6) bekezdés a) pontjának aa) alpontja alapján célszerű volt. A rendőrök a Szolgálati Szabályzat 10. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján intézkedtek a panaszos egészségügyi ellátásáról. A kényszerítő eszköz alkalmazásáról és a személyes szabadság korlátozásáról a rendőrök a Szolgálati Szabályzat

38. §-ának (1) bekezdése szerint és a (2) bekezdésben foglalt tartalommal jelentést készítettek, annak jogszerűségét kivizsgálták.

Az alosztályvezető megállapítása szerint az intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt

6) Az intézkedő rendőrök a Testület felvilágosítás-kérése alapján kiegészítő jelentést készítettek a panaszolt rendőri intézkedés körülményeiről.

a) A r. őrmester jelentése az alábbi többletinformációt tartalmazza.

Amikor a helyszínre megérkezett, nem tudta, hogy a bejelentővel áll szemben, mert „nem életszerű az, hogy egy bejelentő látszólag egy szabályellenes tevékenységet folytasson”. A r. őrmester nem emlékezett arra tisztán, hogy a panaszos közölte vele, hogy spontán demonstrációt tart, mivel agresszíven és artikulátlanul, és összefüggéstelenül beszélt hozzá.

A helyszínen felszólította a rendőr a panaszost, hogy hagyja abba azt a tevékenységét, amit folytatott.

A mentőápoló a mentőben látta el a panaszos, illetve a rendőr hámsérüléseit is. A panaszos nem nehezményezte és nem tiltakozott ellene. A mentőápoló egymás után fertőtlenítette a hámsérüléseiket egymás jelenlétében, más személy ott nem volt jelen.

A panaszos a helyszínen személyes telefon használati igényét nem jelezte a rendőr felé. A r. őrmester a helyszínen nem oktatta ki őt a panaszjogáról, és ez nem is az ő feladata volt, mert járőrtársaként volt jelen az intézkedés alatt.

A ruházat-átvizsgálás során előkerült iratokat a mentőápoló kérésére átadták a rendőrök.

b) Az intézkedő r. őrmesternő kiegészítő jelentésében úgy nyilatkozott, hogy a küldés előtt a Belváros Központon keresztül értesült arról, hogy a panaszos ismételt bejelentést tett, miszerint a V. önkényuralmi jelképpel ellátott plakátot árulnak. A helyszínre kikerkezve azt tapasztalta, hogy egy férfi a járdára fest festékszóró spray-vel, de nem tudta róla, hogy ő a bejelentő, nem közölte, csak a cselekvés abbahagyása után kézfogással bemutatkozott.

A Belváros Központ azt a tájékoztatást adta, hogy a bejelentő már szinte fenyegetően közölte: amennyiben a járőrök nem érkeznek ki tíz percen belül, akkor demonstrációba kezd.

A panaszossal szemben még tartott a kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazása, amikor is szóban közölte a rendőrnővel, hogy fáj a mellkasa, ezért azonnal, késlekedés nélkül a Belváros Központon keresztül mentőt kért a helyszínre, valamint a kényszerítő eszköz használattól vele szemben elállt. A kérést követően az mentősök kb. 15 perccel később megérkeztek. A helyszínre érkező mentőápoló a panaszost a mentőkocsiban megvizsgálta, azt hogy ott ketten vagy többen tartózkodtak, a rendőrnő pontosan nem tudta felidézni, mivel azon időben tanúkatatást végzett, valamint EDR rádióforgalmazást végzett.

Miután a mentősök elszállították a panaszost, a rendőrnő járőrtársával a helyszínen maradt, hogy a panaszos által okozott kárról információt gyűjtsenek.

A panaszos a rendőri intézkedés alatt mobiltelefon használati igényét a rendőrök felé nem jelezte, engedélyezésének kérdése nem merült fel.

A r. őrmesternő nem tájékoztatta a panaszost panaszjogáról, emlékezete szerint a szolgálatirányító parancsnok tette meg.

A rendőrnő 15 óra körül érkezett meg az egészségügyi intézménybe abból a célból, hogy az orvostól tájékoztatást kérjen a panaszos sérülésének fokáról, mivel a rendőri jelentéshez elengedhetetlen arról tájékozódni. Az orvosi vizsgálat után közölte a panaszos felé az intézkedés végét, majd elkészöntek. Arra vonatkozóan, hogy szeretne jegyzőkönyvet vagy bármilyen írásos tájékoztatást az intézkedéssel kapcsolatban, a r. őrmesternő felé nem közölte.

c) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Járőrszolgálati Alosztály r. százados vezető-helyettese is jelentést készített a Testület felvilágosítás-kérése alapján, amely az alábbiakat tartalmazza.

A járőrszolgálati alosztályvezető-helyettes 2017. szeptember 10-én 7 órától 19 óráig szolgálatirányító parancsnoki feladatokat látott el a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság illetékességi területén, amikor is a rendszeresített EDR rádión 11 óra 40 perckor hallotta, hogy a panaszossal szemben intézkedő tagállomás testi kényszert és bilincset alkalmazott a V..

12 óra 10 perc körül érkezett a helyszínre, hogy az intézkedés alá vont panaszost meghallgassa, aki a mentőkocsiban ült, bilincs nem volt rajta. A r. százados bemutatkozott neki, majd kérdésére, hogy a rendőri intézkedéssel szemben van-e panasza, illetve rendőri bántalmazást panaszol-e, igennel felelt.

A panaszos elmondta, hogy a rendőri intézkedéssel szemben panasszal él, mivel a bilincselés és az, hogy „földre teperték”, nem volt jogszerű. Elmondta azt is, hogy a bilincselés során, a baloldalon a bordájába beletérdeltek az intézkedő rendőrök. Elmondása szerint nem kapott rendesen levegőt és a bal könyöke is lehorzsolódott. Panaszolta, hogy „Miért velem foglalkoznak a rendőrök, miért nem Adolf Hitlerrel!”: ő bejelentette a rendőrségre, hogy valaki önkényuralmi jelképet ábrázoló plakátot árul a V., de a rendőrség nem foglalkozott vele. Ismételten bejelentette, majd azt is, hogy egyszemélyes demonstrációba kezd, majd ki akarta fűjni a járdára a „STOP NACIZMUS” feliratot.

A r. százados kérdésére a panaszos közölte, hogy a v. egyik árusa egy Adolf Hitler arcképével, valamint önkényuralmi jelképpel ellátott képet árul. Azt is elmondta, nem emlékszik, hogy a rendőrök felszólították volna, hogy adja át a személyi igazolványát, illetve, hogy álljon meg.

A panaszost egy r. őrmesternő kísérte az egészségügyi intézménybe.

A r. százados úgy emlékszik vissza, hogy a panaszos adatait a mentőautóban rögzítette. Arra nem emlékszik, hogy ő adta át a személyi igazolványát vagy a mentőszolgálat munkatársai.

d) A panaszost az egészségügyi intézménybe kísérő r. őrmesternő is jelentésben nyilatkozott a sérelmezett rendőri intézkedés részleteit illetően.

Jelentése szerint a kérdéses napon, szolgálata teljesítése során, 12 óra körül kért segítséget a panaszossal szemben intézkedő r. őrmesternő a V., ezért a rendőrnő másodmagával megjelent a helyszínen. Amikor megérkeztek, az intézkedés alá vont személy a V. előterében egy széken ült mentőre várva. A szolgálatirányító parancsnok azt az utasítást adta, hogy a panaszost a kórházba szállítása során a mentőautóban kísérje, és őrzését lássa el.

A mentőautóban a rendőrnő azt látta, hogy a panaszos a mobiltelefonján láthatóan valakinek írt, de rajta hívást nem kezdeményezett, illetve őt nem hívták. Figyelmeztette a panaszost, hogy – tekintettel arra, hogy intézkedés alá vont személy – nem használhatja mobiltelefon készülékét. A panaszos a rendőrnő felé szóban telefonálási szándékát nem fejezte ki.

7) A BRFK. Kerületi Rendőrkapitányság r. alezredes megbízott vezetőjének a BRFK Hivatala vezetőjéhez címzett tájékoztató levele, amit a Testület felvilágosítás-kérése alapján készített el, az Állásfoglalás III. rész 2)-6) pontjaiban ismertetettekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza.

A panaszossal szemben intézkedő rendőrökkel szemben fegyelmi eljárást rendeltek el szakszerűtlen intézkedés fegyelemsértés elkövetésének megalapozott gyanúja miatt. Az eljárás jogerősen – 2017. november 29-én és 30-án – megszüntetéssel zárult.

A panaszos és a rendőrség közötti telefonbeszélgetések hanganyagát a rendőrség nem tudja a Testület rendelkezésére bocsátani.

A panaszossal szembeni rendőri intézkedésre azért került sor, mert a panaszos részéről – első alkalommal – 2017. szeptember 10-én 10 óra 56 perckor telefonos bejelentés érkezett a 112-es segélyhívószámra, miszerint a K. téri V., a csarnok egyik árusa Adolf Hitlert ábrázoló plakátot árul, ami őt nagyon zavarja. A járőrök a BRFK Tevékenység-irányítási Központ (a továbbiakban: TIK) utasítására jelentek meg és kezdték meg az intézkedésüket.

Tekintettel arra, hogy a helyszínen 11 óra 35 perckor kiérkezett járőrök a V. bejáratánál azt tapasztalták, hogy egy ismeretlen férfi (a panaszos) piros színű zománccfestéket tartalmazó festékszóró spray-vel a járdára ST betűket festett, az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján felszólították őt a cselekmény abbahagyására és személyazonosságának igazolására.

A rendőröket a helyszínen az általuk tapasztaltak alapján – az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése, és a Szolgálati Szabályzat 8-9. §§-ai szerint – a panaszossal szemben intézkedési kötelezettség terhelte.

Arra vonatkozóan sem szóban, sem írásban (jelentés) olyan információ nem áll rendelkezésre, hogy a helyszínen megjelent rendőrök részére a panaszos közölte volna, hogy spontán demonstrációt tart.

A rendőrök részéről az ismételt felszólításra és személyazonosságának igazolására a panaszos a járdára festést abbahagyta, a helyszínt elhagyta. Tekintettel arra, hogy kivonta magát a rendőri intézkedés alól, megtagadta személyazonosságának igazolását, a járőrök vele szemben testi kényszert alkalmaztak.

A tájékoztató levél szerint a panaszos „a helyszínen úgy nyilatkozott, hogy nem szenvedett sérülést” (levél 2. oldala).

A rendőri intézkedés előzményének tekinthető a rendőröknek a szolgálatukban adott, a B. Központ azon utasítása, hogy állampolgári bejelentést követően vonuljanak ki a V., mivel ott egy árus Adolf Hitler arcképéről árul plakátot, ami önkényuralmi jelképpel ellátott. A „spontán demonstráció tartására” vonatkozó utalást a rendőri jelentés nem tartalmaz.

A kényszerítő eszköz alkalmazását közvetlenül megelőzően a r. őrmester, a panaszos feltartóztatása céljából utána szaladt a v.-ba belépő panaszos után, és „A törvény nevében!”

szavak előre bocsájtásával felszólította a megállásra, illetve arra, hogy a rendőri intézkedés alatt az utasításoknak megfelelően cselekedjen.

A testi kényszer alkalmazását az indokolta, hogy a panaszos kivonta magát a rendőri intézkedés alól, megtagadta a személyazonosság igazolását. Az ellenszegülés megtörése érdekében alkalmaztak hátra helyzetben bilincset.

A panaszos bordafájdalmain kívül a rendőrök „egyéb sérülésekről nem szereztek tudomást”.

8) A rendőrség továbbította a Testület részére a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetője által a BRFK Hivatala vezetőjének írt tájékoztatást, ami az Állásfoglalás III. rész 7) pontjában említett tájékoztató levélben foglaltakhoz képest azt a többlet elemet tartalmazza, hogy a Központi Nyomozó Főügyészség ügyeletes főügyészségi nyomozó ügyésze az események ismeretében arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy az intézkedő rendőrök vonatkozásában hivatali vagy más bűncselekmény gyanúja nem merült fel.

A *Miklovics Lajos* által eladásra kínált, borítóján horogkeresztes karszalagot viselő Adolf Hitlert ábrázoló hanglemez vonatkozásában már az elsődleges rendőri intézkedés során, a helyszínen megállapították, hogy nem alkalmas a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 335. §-ába ütköző és aszerint minősülő, önkényuralmi jelkép használata vétsége gyanújának megállapítására.

Az elkövetési magatartások (terjesztés, nagy nyilvánosság előtti használat, közszemlére tétel) akkor tényállásszerűek, ha a köznyugalom megzavarására valóban alkalmasak. Ennek megfelelően a panaszos egyéni nyugalomát sértő elkövetési magatartás egyértelműen nem éri el azt a mértéket, ami már a köznyugalom megzavarására alkalmas. Horogkeresztes karszalagot viselő személyek fényképének bemutatása általánosan elterjedt, elfogadott és megszokott ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, tájékoztató vagy – mint például a hanglemez esetében – művészeti célból. A rendőri intézkedés során vagy azt követően nem merült fel arra vonatkozóan adat, hogy az eladásra kínált hanglemez a panaszoson kívül bárki más nyugalomát megzavarta volna, vagy a köznyugalom megzavarására objektíve alkalmas lenne.

Nem merült fel továbbá a helyszínen még gyanú szintjén sem a Btk. 333. §-ába ütköző és aszerint minősülő, a nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása büntettének elkövetése. A bűncselekmény elkövetési magatartása ugyanis a tagadás, a kétségbe vonás, jelentéktelen színben feltüntetés, vagy az igazolni törekvés. Ez pedig egy Hitlert ábrázoló hanglemez áruba bocsátásával nyilvánvalóan nem valósul meg.

A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetője a panaszos által a járdára festett betűk vonatkozásában megállapította, hogy a cselekmény nem alkalmas a Btk. 371. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés ba) pontja szerint minősülő, falfirka elhelyezésével elkövetett rongálás vétségének megállapítására. A B. és Kerületi Ügyészség egy korábbi ügyben hozott állásfoglalása szerint a járda nem feleltethető meg a fal fogalmának, kiterjesztő értelmezésnek pedig nincs helye. A rendőrség közigazgatási eljárás keretében ugyanakkor vizsgálta, hogy a panaszos cselekménye alkalmas lehet-e tulajdon elleni szabálysértés (szándékos rongálás) megállapítására. Ehhez a sértett (a járda tulajdonosának) felkutatására, illetve az esetleges károkozás mértékének tisztázására van szükség.

9) A rendőrség továbbította a Testület részére a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetője által az ORFK Hivatala vezetőjének írt tájékoztatást, ami az Állásfoglalás III. rész 2)-7)

pontjaiban ismertetett dokumentumokhoz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza. (A tájékoztatás előzménye az volt, hogy az egyik országgyűlési képviselő „Náci propaganda terjesztése nem, csak a nácizmus elleni tiltakozás indokol rendőri intézkedést” című, írásbeli választ igénylő megkeresést intézett a belügyminiszterhez.)

a) Arra a kérdésre, hogy miért nem intézkedett a rendőrség a náci propagandára utaló bejelentés alapján, a rendőrség azt a választ adta, hogy a panaszos 2017. szeptember 10-én 10 óra 56 perckor bejelentést tett a 112-es segélyhívó számra arról, hogy a V. egyik eladójánál egy Hitler portrét ábrázoló kép van, ami őt nagyon zavarja. A bejelentésről készült eset adatlapot a HIK a BRFK TIK ügyeleteséhez továbbította. Az eset adatlap alapján a BRFK TIK ügyeletes telefonon felvette a bejelentővel a kapcsolatot és tájékoztatta őt arról, hogy a bejelentés adatai alapján nem merült fel jogsértés gyanúja, ezért azonnali intézkedés nem indokolt. A panaszos a tájékoztatást nem fogadta el, arrogánsan, kioktató stílusban, már-már személyeskedő hangvételben kommunikált az ügyeletes tiszttel, majd kérte az ügyeleteset, hogy azonnal tájékoztassa a bejelentésről a parancsnokait.

A panaszos ezt követően, 11 óra 34 perckor hívta ismételt a 112-es segélyhívó számot, amelyről készült eset adatlapot ugyancsak a BRFK TIK-hez küldték meg. Az eset adatlap szerint a bejelentő ultimátumszerűen közölte, hogy amennyiben a rendőrök tíz percen belül nem mennek ki a V. intézkedni az áruval szemben, úgy ő lefesti a járdát. A panaszos bejelentése alapján egyértelműen kizárható volt, hogy a tervezett cselekmény a rendőri intézkedés időpontjában hatályos, a gyülekezésről szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozna. (A későbbiekben a helyszínen végzett adatgyűjtés során megállapították, hogy a kérdéses tárgy egy német kiadású bakelit hanglemez volt, annak papírborítóján valóban Hitler egyenruhás képe volt látható.)

A tájékoztató levél szerint „a panaszos által tett bejelentés jogsértés gyanúját nem vetette fel, így azzal kapcsolatban a rendőrséget intézkedési kötelezettség nem terhelte.”

b) Arra a kérdésre, hogy miért a véleménynyilvánítás szabadságával élő bejelentőt vonták intézkedés alá (figyelemmel arra is, hogy a panaszos jelezte is a rendőrség felé a tiltakozási szándékát és annak módját, azaz a rendőrség tisztában volt azzal, hogy a cselekménye a véleménynyilvánítás gyakorlását valósítja meg), a rendőrség az alábbi választ adta. A bejelentő második bejelentésében nem a véleménynyilvánítási szándékáról tett bejelentést, hanem kategorikusan közölte, hogy ha tíz percen belül nem mennek ki a rendőrök intézkedni, akkor elkezd lefesteni a járdát. A helyszínre érkező rendőrök észlelték, hogy a panaszos megkezdte a járda lefestését, illetve a felszólítás ellenére is folytatta. Igazolásra szólították fel, amit ő megtagadott, ezért a cselekménye felvetette a Szabs. tv. 207. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelezettségek megszegése szabálysértésének gyanúját.

A rendőrüket a helyszínen tapasztaltak alapján az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése, a Szolgálati Szabályzat 8-9. §-ai szerint a panaszossal szemben intézkedési kötelezettség terhelte.

c) A tájékoztató levél szerint a bilincs alkalmazásának indoka az volt, hogy a panaszos a rendőri felszólításoknak nem tett eleget, az intézkedés helyszínéről eltávozott, a rendőri intézkedés alól kivonta magát, illetve annak aktívan ellenszegült (levél 3. oldala).

IV.

A panaszos jogi képviselője sérelmezte a panaszossal szemben fogatosított biztonsági intézkedést és annak körülményeit, a kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazását és annak aránytalanságát, továbbá egyes rendőri intézkedések (az intézkedés oka közlése, igazoltatás, a lefoglalási jegyzőkönyv készítése, telefonálás biztosítása és a segítségkérés alapján történő rendőri intézkedés) elmulasztását. **A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a IV. cikke szerinti személyes szabadsághoz, a VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez, a IX. cikke szerinti véleménynyilvánítás szabadságához, XIII. cikke szerinti tulajdonhoz, a XX. cikkében írt egészséghez való jogát és a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.**

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrségnek keletkezett-e intézkedési kötelezettsége a panaszos bejelentése alapján.

a) A panaszbeadvány szerint a kérdéses napon a panaszos két ízben hívta fel a segélyhívó számot és kért rendőri intézkedést amiatt, hogy álláspontja szerint bűncselekmény elkövetését észlelte közterületen. A panaszost azzal hívta vissza a rendőrség, hogy az ügyben nem fognak intézkedni. A panaszos második telefonhívásakor közölte, hogy a bűncselekmény megvalósulása és az azzal szembeni rendőri intézkedés elmulasztása miatt, tiltakozásul „spontán demonstrációba” kezd.

A rendőrségi dokumentumok közül az elsődleges jelentés azt tartalmazza, hogy a rendőrök a panaszos bejelentése alapján érkeztek a helyszínre, ahol azt tapasztalták, hogy a panaszos festékspray-vel ír a járdára. Az intézkedő r. őrmesternő kiegészítő jelentése azt tartalmazza, hogy a küldés előtt a B. Központon keresztül értesült arról, hogy a panaszos ismételt bejelentést tett arról, hogy a V. önkényuralmi jelképpel ellátott plakátot árulnak. A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének a BRFK Hivatala vezetőjéhez címzett tájékoztató levele szerint a panaszos első alkalommal 10 óra 56 perckor tett telefonos bejelentést, majd a járőrök BRFK TIK utasítására jelentek meg 11 óra 35 perckor.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1. és 2. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-a szerint a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A fentiekre vonatkozóan továbbá több jogszabályi rendelkezés is felhívható. A Btk. 335. §-a szubszidiárius tényállásként határozza meg az önkényuralmi jelkép használata bűncselekményét: amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az követi el a vétséget, aki horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilaskeresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vöröscsillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet a köznyugalom megzavarására alkalmas – különösen az önkényuralmi rendszerek áldozatainak emberi méltóságát vagy kegyeleti jogát sértő – módon a) terjeszt, b) nagy nyilvánosság előtt használ, vagy c) közszemlére tesz.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a bűnügyi hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

Erre a kérdésre Testület egyértelmű igennel felelt, hiszen a panaszos által tett bejelentésekben előadottak felvethették a fent megjelölt jogellenes cselekmény – intézkedéshez szükséges, minimális szintű – gyanúját.

A Testület megítélése szerint a jogellenes cselekmény elkövetésére vonatkozó telefonos bejelentések bizonyosan olyan körülmények, amely a közrend védelme érdekében az Rtv. idézett 13. §-a alapján intézkedési kötelezettséget keletkeztettek. A Testület megállapítása szerint az intézkedés kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

b) A Testület ezt követően azt vizsgálta, hogy a rendőrség mennyiben tett eleget a panaszos bejelentése alapján keletkezett intézkedési kötelezettségének.

Az Rtv. 24. §-a szabályozza a rendőrség segítségnyújtási (és felvilágosítás-adási) kötelezettségét: a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható (az ultima ratio elve alapján), vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne. (A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.)

A Testület az ügygel összefüggésben továbbá utal a 28/2008. (VII. 9.) számú állásfoglalásában kifejtett álláspontjára, miszerint a rendőr intézkedési kötelezettségének teljesítését a jogbiztonság elvének és ezzel összefüggésben a személyek tisztességes eljáráshoz fűződő jogának viszonylatában kell vizsgálni. Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I.

30.) AB határozatában rögzíti, hogy az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdése által lefektetett jogállamiság elvének nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság érvényesülése nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Az 56/1991. (XI. 8.) AB határozat szerint „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket.”

Ilyen tekintetben a jogbiztonság alkotmányos követelménye szoros kapcsolatot mutat a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoggal, amelyben egyértelműen benne foglaltatik, hogy az állampolgárok jogainak és érdekeinek védelmében az erre jogosult és kötelezett szervek a jogszabályokban lefektetett előírásoknak megfelelően fellépjenek.

A Testület álláspontja szerint az említett esetekben a rendőrök feladata a jogellenes cselekményre utaló állampolgári bejelentés tekintetében az volt, hogy meggyőződjenek annak megalapozottságáról, azt követően a lehetőségekhez mérten adatgyűjtést végezzenek, a tényállást tisztázzák, illetve a panaszosnak a szükséges tájékoztatást megadják.

A tanú úgy nyilatkozott, hogy a r. őrmesternő a megjelenésük során közölte a panaszossal: „azért jöttek, hogy intézkedjenek”.

A rendőrök elsődleges (a biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló) jelentésében nincs információ arra vonatkozóan, hogy a bejelentés nyomán milyen intézkedést akartak tenni a rendőrök. Az intézkedő rendőrök közül a r. őrmester kiegészítő jelentése azt tartalmazza, hogy amikor a helyszínre érkezett, nem tudta, hogy a bejelentővel áll szemben, mivel „nem életszerű az, hogy a bejelentő látszólag egy szabályellenes tevékenységet folytasson”. Nem emlékezett arra, hogy a panaszos közölte vele: „spontán demonstrációt” tart. Az intézkedő r. őrmesternő jelentés-kiegészítésében úgy nyilatkozott: nem tudott arról, hogy a panaszos a bejelentő, nem közölte, csak a cselekvés abbahagyása után kézfogással bemutatkozott. A Belváros Központ ugyanakkor tájékoztatta a rendőröket arról, hogy a bejelentő közölte, ha a járőrök nem érkeznek ki tíz percen belül, demonstrációba kezd. A parancsnoki kivizsgálás [Állásfoglalás II. rész 4) pont] szerint a panaszos közölte a rendőrökkel, hogy nem hagyja abba a járda festését, mert tiltakozik, amit be is jelentett korábban, illetve mutatta, hogy „a bűnözők benn vannak”, és nem ő a bűnöző.

A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének a BRFK Hivatala vezetőjéhez címzett tájékoztató levele szerint arra vonatkozóan, hogy a helyszínen megjelent rendőrök részére a panaszos azt közölte, hogy spontán demonstrációt tart, sem szóban, sem írásban (jelentés) nem áll rendelkezésre információ. A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetője által a BRFK Hivatala vezetőjének írt tájékoztatása szerint már azt tartalmazza, hogy a szóban forgó, eladásra kínált, borítóján horogkeresztes karszalagot viselő Adolf Hitlert ábrázoló hanglemez vonatkozásában már az elsődleges rendőri intézkedés során, a helyszínen megállapították, hogy nem alkalmas a Btk. 335. §-ába ütköző és aszerint minősülő, önkényuralmi jelkép használata vétsége gyanújának megállapítására. A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetője által az ORFK Hivatala vezetőjének írt tájékoztató levele azt tartalmazza, hogy a panaszos bejelentéséről készült eset adatlapot a HIK a BRFK TIK ügyeleteséhez továbbította, ami alapján az ügyeletes telefonon felvette a bejelentővel a kapcsolatot és tájékoztatta őt arról, hogy a bejelentés adatai alapján nem merült fel jogsértés gyanúja, ezért azonnali intézkedés nem indokolt. A panaszos a tájékoztatást nem fogadta el. A panaszos ismételt bejelentése alapján (amikor is rendőrség szerint a panaszos „ultimátumszerűen” közölte: amennyiben a

rendőrök tíz percen belül nem mennek ki intézkedni, úgy ő lefesti a járdát) egyértelműen kizárható volt, hogy a tervezett cselekmény a Gytv. hatálya alá tartozna. A tájékoztatás szerint továbbá „a panaszos által tett bejelentés jogsértés gyanúját nem vetette fel, így azzal kapcsolatban a rendőrséget intézkedési kötelezettség nem terhelte.”

A konkrét esetben a rendőrség feladata az lett volna, hogy a panaszos által tett bejelentés megalapozottságáról megbizonyosodjon. A rendőrség azon nyilatkozatát – miszerint már az elsődleges rendőri intézkedés során, a helyszínen megállapították, hogy nem alkalmas a Btk. 335. §-ába ütköző és aszerint minősülő, önkényuralmi jelkép használata vétsége gyanújának megállapítására a panaszos által bejelentett közszemlére tétel – a Testület nem tudja ezért elfogadni, mivel a rendőrök semmiféle intézkedést nem tettek ennek érdekében. A bejelentő személyazonosságát meg kellett volna állapítani, a tényállást tisztázni kellett volna, majd pedig a szükséges tájékoztatást megadni. Az intézkedő rendőr azon nyilatkozta, hogy nem tudta, hogy a bejelentővel áll szemben, illetve „nem életszerű az, hogy a bejelentő látszólag egy szabályellenes tevékenységet folytasson”, arra enged következtetni, hogy a rendőrség már a bejelentő személye beazonosítására vonatkozó kötelezettségét is elmulasztotta, a további, minimálisan szükséges intézkedések (adatgyűjtés, tényállás megállapítása) is elmaradtak. A rendőrök – elsődleges jelentésben szereplő – megfogalmazása szerint is a bejelentés miatt mentek ki, ezért nem a panaszos felfestése miatt kellett volna intézkedniük.

Másrészt a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének olyan tartalmú nyilatkozata, miszerint „a panaszos által tett bejelentés jogsértés gyanúját nem vetette fel, így azzal kapcsolatban a rendőrséget intézkedési kötelezettség nem terhelte”, szintén nem helyt álló. A panaszossal már telefonon azt közölték, hogy nem merült fel jogsértés gyanúja, ami azonnali intézkedést igényelt volna. Később mégis megjelentek a rendőrök a helyszínen, azonban semmiféle intézkedést nem tettek a bejelentett (és a panaszos által jogellenesnek vélt) cselekmény tényállásszerűségének megállapítására (a helyszínen a rendőrök csak utólag végeztek adatgyűjtést). A Testület ezzel összefüggésben felhívja a figyelmet arra, hogy az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése nem csupán a jogellenes cselekmény (bűncselekmény vagy szabálysértés) tényleges bekövetkezése esetén teremt a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget. Amennyiben a rendőr észlel (avagy a tudomására hoznak) olyan cselekményt, amelynek körülményei alapján felmerül a gyanú, hogy szabálysértés vagy bűncselekmény valósulhat meg, a rendőr a közrend (közbiztonság, vagy az államhatár rendjének) védelme érdekében köteles intézkedni vagy azt kezdeményezni. Jelen esetben a panaszos által hivatkozott, a Btk. 335. §-a szerinti, önkényuralmi jelkép használatának vétsége felmerült: horogkeresztet közszemlére tettek. A Testület ezen érvelését a magának a rendőrségnek a döntése alátámasztotta, mivel mégiscsak küldtek rendőröket a helyszínre, és feltételezhetően nem amiatt, hogy a panaszos a véleménynyilvánításhoz való jogát kívánta gyakorolni. Ugyanis arra utalás egyik elsődleges dokumentumban sincs, hogy a panaszos „rongálási cselekménye” miatt érkeztek a rendőrök a helyszínre.

A fentiek alapján a Testület azt a megállapítást tette, hogy a rendőrség nem tett eleget a panaszos bejelentése alapján fennálló intézkedési kötelezettségének, amivel sérült a panaszos tisztességes eljárásához való joga.

2) A Testület vizsgálta a panaszos intézkedés alá vonásának körülményeit, illetve ezzel szoros összefüggésben a szabad véleménynyilvánítás kérdését.

A beadvány szerint a panaszos otthonában magához vett egy festékspray-t, amivel egy feliratot akart felfesteni a rendőri mulasztással és az általa tapasztaltakkal szembeni tiltakozásul. A rendőrök azt közölték, hogy a demonstrációt 72 órával korábban be kellett

volna jelentenie a panaszosnak, a panaszos pedig közölte, hogy a spontán demonstráció lényege az, hogy egy kialakult helyzetre azonnal lehet reagálni. A rendőrök felszólították, hogy fejezze be tevékenységét. A r. őrmesternő közölte, hogy intézkedni érkeztek a helyszínre, ezért a panaszos meg akarta mutatni a jogsértő cselekmény színhelyét, ezért előre ment.

A rendőrségi dokumentumok közül az elsődleges jelentés azt tartalmazza, hogy a rendőrök a bejelentés miatt jelentek meg a helyszínen, ahol azonban azt tapasztalták, hogy a panaszos festékszóró spray-vel a járdára ír, és felszólították („A törvény nevében!” szavak előre bocsátásával), hogy hagyja abba a tevékenységét, aki azonban nem tett eleget a felszólításnak, és – az Rtv. 29. §-a alapján – bűnmegelőzési / bűnüldözés céljából adja át a személyazonosító igazolványát. A panaszossal szemben intézkedő r. őrmester kiegészítő jelentésében úgy nyilatkozott, hogy amikor a helyszínre érkezett, nem tudta, hogy a telefonos bejelentővel áll szemben, mert „nem életszerű az, hogy a bejelentő látszólag egy szabályellenes tevékenységet folytasson”. Nem emlékezett arra, hogy a panaszos közölte vele: „spontán demonstrációt” tart. Az intézkedő r. őrmesternő jelentés-kiegészítésében úgy nyilatkozott, hogy nem tudott arról, hogy a panaszos a bejelentő, nem közölte, csak a cselekvés abbahagyása után kézfogással bemutatkozott. A Belváros Központ ugyanakkor tájékoztatta a rendőröket arról, hogy a bejelentő közölte, ha a járőrök nem érkeznek ki tíz percen belül, demonstrációba kezd.

a) A Testület a panaszos helyszínen tanúsított magatartása (festékspray-vel felirat festése a járdára) tekintetében a Testület az alábbiak szerint foglalt állást.

Az Rtv. fentebb idézett 13. §-ának (1) bekezdése, illetve a Szolgálati Szabályzat 8. §-a mellett felhívja a Szolgálati Szabályzat 9. §-át is. Utóbbi kimondja, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett – ha a szabálysértési eljárásról szóló törvényben megállapított feltételek fennállnak – szóbeli figyelmeztetést alkalmaz.

Az idézett jogszabályi rendelkezések mellett utal a Testület továbbiakra is. Rongálást követ el az, aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el. A rongálásnak – értékhatártól, minősítő körülményektől és az eltulajdonított elkövetési tárgytól függően – van szabálysértési (Szabs. tv. 177. §) és bűncselekményi (Btk. 371. §) alakzata [vö. Btk. 462. § (2) bekezdés a) pontja].

A Testület ismételt utal gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. A helyszínen megjelent rendőrökben, az ott tapasztalt panaszosi magatartás alapján, felmerülhetett az említett jogellenes cselekmények valamelyikének – intézkedéshez szükséges, minimális szintű – gyanúja.

A Testület megítélése szerint a panaszos magatartása – a közrend védelme érdekében az Rtv. idézett 13. §-a alapján – intézkedési kötelezettséget keletkeztettek. A Testület megállapítása szerint az intézkedés kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A Testület ugyanakkor ehelyütt is hangsúlyozza azt, hogy a rendőrök a panaszos telefonos bejelentése miatt érkeztek a helyszínre, intézkedési kötelezettségük elsősorban annak nyomán keletkezett.

b) A Testület vizsgálta a panaszbeadványban „spontán demonstrációként” megjelölt jog érvényesülését.

A vonatkozó szakirodalom és az Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJEB) szerint a spontán gyűlés olyan nem szervezett, ennek megfelelően sem szervezőkkel, sem belső struktúrával nem rendelkező rendezvény, amelyet – szervező hiányában – nem jelentenek be. (Pl. politikai esemény miatt kisebb-nagyobb tömeg gyűlik össze egy helyen, a gyűlés időben szorosan kapcsolódik az eseményhez. A Bukta v. Hungary ügyben az EJEB is megállapította, hogy speciális körülmények fennállása esetén, amikor egy politikai eseményre való azonnali reagálás igazolható, a békés tüntetés feloszlata kizárólag a szükséges előzetes bejelentés elmulasztása miatt – ha a résztvevők egyébként jogszerűtlen magatartást nem tanúsítanak – aránytalanul korlátozza a békés gyülekezéshez való jogot.)

A 75/2008. (V. 29.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette, „a Gytv. [a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény] I. fejezetének rendelkezései – az Alkotmány 62. § (1) bekezdésének megfelelően – magukban foglalják a békés célú spontán, illetve gyors gyűlések szabadságát is. Tehát [...] a Gytv.-nek az Alkotmány 62. § (1) bekezdésével összhangban lévő értelmezéséből az következik, hogy a Gytv. 1. és 2. §-a alapján törvényes lehetőség van spontán (nem szervezett) békés gyülekezésekre, amelyeket a 6. § alapján nem lehet előzetesen bejelenteni.”

Az Alkotmánybíróság kifejtette: mind a valóban spontán (tehát „nem előre eltervezett és megszervezett módon [...], hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként” létrejövő), mind a rendezvényre okot adó esemény miatt rendkívül rövid időn belül megtartható rendezvények, mint közéleti célú, békés megmozdulások az Alkotmány 62. § (1) bekezdésében elismert gyülekezési jog körébe tartoznak. [...] A gyülekezési jognak ez a felfogása illeszkedik az alkotmányos demokráciákkal szemben támasztott elvárásokhoz. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata a spontán és a gyors gyülekezéseket (Eilversammlungen) alkotmányos védelemben részesíti. Ezért a bejelentési kötelezettséget tartalmazó szabályozás a spontán gyűlésekre nem alkalmazható (BVerfGE 69, 344.; BVerfGE 85, 69.). [...] Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet e tárgykörben kibocsátott dokumentuma a gyülekezési jog lényeges elemének minősíti a spontán, illetve az azonnali demonstrációk lehetőségét. (OSCE/ODIHR Guidelines for Drafting Laws Pertaining to the Freedom of Assembly, chapter 5.3. Warsaw, December 2004.) Az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint önmagában a bejelentési kötelezettség nem korlátozza a gyülekezési jog lényegét (Rassemblement Jurassien Unité kontra Svájc, 8191/78. sz. 1979. október 10.), ugyanakkor a be nem jelentett, békés célú és lefolyású tüntetés azonnali rendőrségi feloszlata sérti az Egyezmény 11. cikkében biztosított gyülekezési szabadságot (Oya Ataman kontra Törökország, 74552/01. sz., 2006. december 5.).”

A Gytv. 2. §-ának (1) bekezdése ugyanakkor úgy fogalmaz, hogy a gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (a továbbiakban együtt: rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják.

Mind az Alaptörvény és a nemzetközi dokumentumok, mind a Gytv. hallgatnak arról a kérdéstről, hogy pontosan hány fő részvételétől beszélhetünk gyülekezésről. A normaszöveg nyelvtani értelmezése alapján ugyanakkor megállapítható, hogy a gyülekezés joga kizárólag kollektíven gyakorolható, azaz legalább két személy valódi részvétele mindenképpen szükséges a gyülekezéshez. (Bragyova András alkotmánybíró a fent hivatkozott

alkotmánybírsági határozathoz fűzött különvéleményében ugyanakkor a gyűlés fogalmát úgy határozza meg, hogy az minimum 10-15 fő ember közös céllal való együttes jelenléte közterületen vagy nyilvános helyen.) A gyülekezési joggal kapcsolatos szakirodalom alapján a gyülekezés fogalmának lényegi elemei, hogy többen, ideiglenes jelleggel, valamilyen meghatározott célból (jellemzően a kérdés megvitatása és a vélemény kifejezésre juttatása), nyitott rendezvényre jöjjenek össze [Hajas Barnabás: Kommentár a gyülekezési törvényhez, W. K., Budapest, 2018,].

A Testület megítélése szerint – figyelemmel a normaszöveg nyelvtani értelmezésére, az alkotmánybírói határozatok különvéleményeinek szerepére, az jogi analógia magyar jogrendszerben való alkalmazhatóságának korlátaira, valamint az alapvető jog értelmezésének elveire –, akár két fő együttes, ideiglenes jellegű, közös véleménynyilvánítási célú jelenléte gyülekezésnek tekinthető.

A Testület megállapítja, hogy a panaszos magatartása nem minősül demonstrációnak, így spontán gyűlésnek sem. Jelen esetben a panaszos a szabad véleménynyilvánításhoz való jogát kívánta gyakorolni, amit a rendőrség fellépése megakadályozott.

Az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdése továbbá deklaráálja azt, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

A véleménynyilvánítás szabadságát (mint az egyéni önkifejezés alapját, amely lehetővé teszi az egyén számára, hogy gondolatait, vágyait, szándékait megfogalmazza, azokat másokkal megossza) nemzetközi dokumentumok is biztosítják. A Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának 19. cikke („1. Nézetei miatt senki sem zaklatható. 2. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenféle adat és gondolat határokon való tekintet nélküli – aszóban, írásban nyomtatásban, művészi formában, vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének szabadságát is. 3. Az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges kötelességekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít, és amelyek a) mások jogainak, vagy jó hírnevének tiszteletben tartása, illetőleg b) az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közkerölcs védelme érdekében szükségesek.”); az Emberi jogok európai egyezményének 10. cikke („1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. E jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és átadásának szabadságát országhatárokon tekintet nélkül, és anélkül, hogy ebbe hatósági szervnek joga lenne beavatkozni. E cikk nem képezi akadályát annak, hogy az államok a rádió, mozgóképfelvétel vagy televízióvállalatok működését engedélyezéshez kössék. 2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi integritás, a közbiztonság, a zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas információ közlésének megakadályozása, a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.”)

A véleménynyilvánítás szabadsága (mint a kommunikációs szabadságok anyajoga) a legszélesebb értelemben nemcsak a hírek közlésének és továbbításának jogát öleli fel, hanem általában mindenféle közlés szabadságát mások irányába, mégpedig függetlenül a közlés módjától és a közlemény értékétől, erkölcsi minőségétől. (Védelmet élveznek tehát a valótlan

tényállítások is, hiszen általában nincs jogi kötelezettség az igazmondásra, kivéve, ha ezt jogszabály kifejezetten előírja. Például a becsületsértő tartalmú valótlan tények állítása. A magyar Alkotmánybíróság – a véleményszabadság határainak megvonásánál különbséget téve az értékítélet és a tényközlés között – joggyakorlata során szintén megszorítóan értelmezi a véleményszabadságnak ezt a korlátozását). „Az Alkotmány a véleménynyilvánítási szabadság megfogalmazásánál nem tesz kifejezett különbséget tényközlés és értékítélet között. A véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról. A véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóság tartalmától is.”

A Testületnek a fenti körülmények alapján abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy jogszerűen korlátozta-e véleménynyilvánítása szabadságában a panaszost a rendőrség.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése mellett a Testület felhívja az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésének 2. mondatát: a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A Testület – figyelemmel az Állásfoglalás IV. rész 2) a) pontjában tett megállapításaira – megállapította, hogy a közrend védelme érdekében (a jogellenes cselekmény gyanúja miatt) jogszerűen járt el akkor, amikor a panaszos cselekményét félbeszakította. A rendőrség a panaszos szabad véleménynyilvánításhoz való jogát jogszerűen korlátozta.

3) A panaszbeadvány szerint a panaszost a rendőri intézkedés során nem igazoltatták a rendőrök, személyazonosító iratait először a helyszínrre érkező mentőtiszt kérte el, majd tőle vették át a rendőrök. Az iratait végül a mentőautóban, az egészségügyi dolgozótól kapta vissza.

A tanú nyilatkozata szerint a rendőrök a panaszost csak a mentő kiérkezésekor igazoltatták, amikor a mentős elkérte az iratait. Emlékezete szerint a rendőrök nem mutatkoztak be.

A kamerafelvételeken a rendőri intézkedés elejétől fogva látható, azonban az egyenruhás rendőrök nem tisztelegtek, amikor a járdára léptek a panaszoshoz. Igazolvány átadása a panaszos részéről nem látható.

A rendőrségi dokumentumok közül az elsődleges jelentés azt tartalmazza, hogy a rendőrök felszólították a panaszost: bűnüldözési, bűnmegelőzési célból adja át igazolványát, a panaszos azonban csak kézfogással bemutatkozott, igazolványt azonban nem adott át. A ruházat-átvizsgálás során került elő a panaszos táskájából az igazolványa. Az igazoltatást a rendőrség az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján fogantatosították, amely az elsődleges parancsnoki kivizsgálás szerint jog- és szakszerű volt. A parancsnoki kivizsgálások megismélik, hogy a személyazonosság igazolására való felszólításnak a panaszos nem tett eleget. A szolgálatparancsnok a helyszínen meghallgatta a panaszost, és annak feleségét, akik elmondták egyenként, hogy nem emlékeznek olyanra, hogy személyazonosító igazolvány átadására való felszólítás elhangzott a rendőrök részéről. A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató leveleiben [Állásfoglalás III. rész 7)-9) pontok] az szerepel, hogy a rendőrök az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján felszólították a panaszost cselekménye abbahagyására és személyazonosságának igazolására, aminek nem tett eleget. A r. alezredes az utolsó, az ORFK Hivatala vezetőjének írt tájékoztatásában már úgy

fogalmazott, hogy a panaszos ezen magatartása felvetette a személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegésének gyanúját.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. Az Rtv. 29. §-ának (3) bekezdése továbbá kimondja, hogy amennyiben további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják, az igazoltatás során rögzíteni kell az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, az igazoltatás helyét, idejét és okát.

A Szolgálati Szabályzat 25. §-ának (1) bekezdése szerint az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága vagy az igazoltatott személyazonossága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel, felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési nyilvántartási rendszerben, valamint – szükség szerint – a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban vagy az okmány-nyilvántartásban. A (2) bekezdés továbbá arról rendelkezik, hogy az igazoltatás során meg kell állapítani az igazoltatott személyazonosságát, és – akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják – az igazoltatott lapon rögzíteni kell az igazoltatottnak az Rtv. 29. § (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát.

A Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.

A Testület megítélése szerint a rendőrök a helyszínen két okból is jogszerűen igazoltathatták volna a panaszost. Egyrészt mint bejelentőt kellett volna már a rendőri fellépés kezdetén a panaszos személyazonosságát tisztázni, illetve adatait rögzíteni, tekintettel arra, hogy a panaszos bűncselekmény elkövetésének gyanújára hívta fel a hatóság figyelmét. Másrészt pedig a panaszos festési cselekménye – amely jogellenes cselekmény gyanúját vetette fel – is indokolta az igazoltatást.

A Testület ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrök nem tettek eleget a szolgálati fellépésre vonatkozó előírásoknak, illetve az igazoltatás vonatkozásában a panaszosi állítást tartja életszerűbbnek, azaz nem történt az szolgálati fellépés kezdetén felszólítás az igazolásra, azt csak utóbb fogyanatosították a rendőrök. A kamerafelvételeken egyértelműen látható, hogy az egyenruhás rendőrök a panaszoshoz lépéskor nem tisztelgtek. A tanú elmondása szerint ugyanakkor nevük, szolgálati helyük bemondása is elmaradt, a kamerafelvétel azonban csak képet rögzít, ezért ez utóbbi állítást további bizonyíték nem támasztott alá. *A panaszos jogi képviselője a szolgálati fellépés módját kifejezetten nem sérelmezte (a beadvány ebben a vonatkozásban mindössze annyit tartalmaz, hogy a panaszos kézfogással bemutatkozott a rendőröknek), ezért*

ennek vonatkozásában a Testület csak megjegyzi, hogy az nem történt a jogszabályi előírásoknak megfelelően, de a panaszos oldalán nem állapította meg a tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelmét.

A Testület ugyanakkor a panaszbeadványban foglaltak, a tanú nyilatkozata, és az elsődleges jelentés és a kiegészítő jelentések tartalma alapján azt a megállapítást tette, hogy a panaszosi állítás életszerűbb, azaz a szolgálati fellépés kezdetén nem történt meg a panaszos igazoltatása. Az intézkedő rendőr azon nyilatkozata, hogy nem tudta, hogy „a bejelentővel áll szemben, mivel nem életszerű az, hogy egy bejelentő látszólag egy szabályellenes tevékenységet folytasson”, is azt támasztja alá, hogy nem történt igazolásra felhívás. Az elsődleges jelentésben továbbá az sem szerepel, hogy a személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértésének tényállása felmerült a rendőrökben (ami pedig a további rendőri intézkedések, illetve kényszerítő eszköz alkalmazások jogszerűségét eleve megkérdőjelezi). A Testület tudomása szerint az Állásfoglalás meghozatala napjáig a panaszossal szemben nem indult szabálysértési eljárás a Szabs. tv. 207. §-a szerinti szabálysértés gyanúja miatt. Elsőként a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének az Állásfoglalás III. rész 9) pontjában ismertetett, és az ORFK Hivatala vezetőjének címzett tájékoztató levelében fogalmazódott meg az említett szabálysértés gyanúja, aminek jogszerűsége erősen megkérdőjelezhető. A kamarafelvételek alapján továbbá a Testület azt is megállapítja, hogy a rendőröknek több percük lett volna az igazoltatásra, mielőtt a panaszos a csarnok belseje felé indult és ők kényszerítő eszközt alkalmaztak vele szemben. Nem volt ugyanis a fellépés kezdetén olyan körülmény, ami ezt akadályozta volna.

A Testület megállapítása szerint a panaszos igazoltatásának jogalapja jelen esetben megvolt, annak utólagos foganatosítása nem sértette a személyes adatok védelméhez való jogát. A rendőrség azonban azzal, hogy az igazoltatást nem a rendőri intézkedés kezdetén foganatosította, sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát. Figyelemmel az igazoltatás elmaradására – és az azt követő kényszerítő eszköz-alkalmazásokra – a Testület a jogsérelmet súlyos fokúnak értékelte.

4) A Testület vizsgálta a panaszos ruházat-átvizsgálásának jogszerűségét és annak módját.

A panaszos jogi képviselője által benyújtott beadvány és a csatolt (a Testület által valós felvételenként értékelt), a tanú által készített kamarafelvétel szerint a panaszos ruházat-átvizsgálása a bilincselést követően megtörtént.

Valamennyi rendőrségi dokumentum szerint a panaszossal szemben az Rtv. 31. §-a alapján részleges ruházat-átvizsgálást foganatosítottak, a ruházatát és a táskáját nézte át a r. őrmester (utóbbiból a pénztárcája és a személyazonosító igazolványa került elő, kés, szűrő-, vágóeszköz, illetve közbiztonságra különösen veszélyes eszköz, bűncselekményre (szabálysértésre) utaló eszköz ruházatában, és csomagjában nem volt). A felvételen annyi látható, hogy a panaszos a helyszínen lévő feleségének átadta a táskáját, majd visszavette tőle; annak a r. őrmester általi átvizsgálása már nem látható.

A rendőrség által hivatkozott törvényhely szerint az, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

Az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdése kimondja, hogy a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a

közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

Az elsődleges jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 37. §-ának b) pontja alapján biztonsági intézkedést fogantatosítottak, ami valóban a személyi szabadságot korlátozó intézkedés. (A megjelölt törvényhely szerint a rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése, továbbá az államhatár védelme érdekében intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában.) Azonban éppen a rendőrök magatartása, a kényszerítő eszköz alkalmazás miatti sérülés következtében kellett a panaszost az egészségügyi intézménybe szállítani. A Szolgálati Szabályzat 10. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint a rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetve az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet észlelése esetén - az Rtv. 37. §-ában meghatározott intézkedések végrehajtása során - a helyszínen gondoskodik az életmentésről és az elsősegélynyújtásról.

A Testület álláspontja szerint ennek megfelelően helytelenül hivatkozott a rendőrség a biztonsági intézkedés fogantatosítására, mivel az az intézményi kategória más életbeli helyzetekre vonatkozóan alkalmazható. Megítélése szerint jelen esetben a helyes hivatkozás az Rtv. 17. §-ának (2) bekezdésén alapuló segítségnyújtási kötelezettség volt: az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.

A rendőrségi álláspont szerint továbbá a ruházat-átvizsgálás során került elő a panaszos személyazonosító igazolványa. A Testület megállapítása szerint a rendőrség legfeljebb az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdése (a személyazonosság megállapítása céljából) szerinti átvizsgálásra hivatkozhatott volna helyesen. Erre a hibára azonban a parancsnoki kivizsgálások sem mutattak rá. Nem volt olyan konkrét körülmény, ami alapján a panaszossal szemben átvizsgálást kellett fogantatosítani a rendőrnek.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékokat úgy értékelte, hogy a panaszos ruházatának átvizsgálásának ténybeli indoka hiányzott, minden jogalapot nélkülözött ezért az intézkedés súlyosan sértette a személyi integritáshoz való alapvető jogát.

5) A Testület ezt követően, az Állásfoglalás IV. rész 4) pontjával szoros összefüggésben vizsgálta a panasz azon részét, miszerint a panaszostól elvett festékspray vonatkozásában neki dokumentációt nem adtak sem a rendőri intézkedés helyszínén, sem később.

A Testület – az Állásfoglalás IV. rész 1) és 2) pontjában kifejtett álláspontja alapján – hatáskörén kívül esik a panaszos cselekményének (a járdára festésnek) a jogi minősítése, ezért annak megítélésébe nem bocsátkozott bele, hogy szabálysértési vagy büntetőeljárás keretében szükséges volt-e lefoglalni a festékspray-t (ezek megítélése az adott eljárást lefolytató hatóságra tartozik).

A Testület ugyanakkor az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése és a 2. §-ának (1) bekezdés 1. mondata alapján vizsgálta a panasz ezen részét. Az előbbi törvényhely szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Az utóbbi rendelkezés pedig kimondja, hogy a rendőrség óvja az ember jogait.

Az elsődleges rendőrségi jelentés nem tartalmaz arra vonatkozóan adatot, hogy a rendőrök lefoglalták a festékspray-t, és a később készült rendőrségi dokumentumokban sincs erre

vonatkozóan utalás. A rendőrség – a panaszbeadvány megismerését követően – nem nyilatkozott a panasz ezen részét illetően.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján úgy foglalt állást, hogy a rendőrség a fenti mulasztással sértette a panaszos tulajdonhoz és tisztességes eljáráshoz való jogát.

6) a) A panasz szerint a panaszos a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés során többször is kérte, hogy a rendőrök közöljék a vele szembeni intézkedés okát, azonban nem tettek eleget a kérésnek. A helyszínen később megjelent rendőrök sem válaszoltak neki az intézkedés okát illetően, illetve egyikük azt közölte, hogy nincs közöttük parancsnok, ők „csak végrehajtok”. A később érkező rendőr (a rendőrségi iratok alapján megállapítható, hogy a szolgálat parancsnok) is csak arról kérdezte, hogy kíván-e panaszt tenni, amire a panaszos felsorolta a sérelmeit.

A tanú nyilatkozata szerint a r. őrmesternő csak annyit mondott a panaszosnak, hogy hagyja abba a felfestést, illetve „hagyja már abba, amíg megbeszéljük”, „azért jöttünk, hogy intézkedjünk”. A panaszos kérdéseire nem válaszoltak a rendőrök, a rendőr szinte végig telefonált. A kamerafelvételen látható, hogy a r. őrmesternő a rendőri intézkedés nagy részében telefonál.

A rendőrségi dokumentumok közül az elsődleges jelentés nem tartalmaz arra vonatkozóan információt, hogy a panaszossal mit közöltek a rendőri intézkedés okaként, csak annyi szerepel abban, hogy többször felszólították igazolásra és a cselekménye abbahagyására, illetve a rendőrök utasításainak megfelelő cselekvésre. A később keletkezett rendőrségi dokumentumok sem tartalmazzak arra vonatkozóan adatot, hogy a panaszossal közölték-e, és ha igen, pontosan mit közöltek a rendőri intézkedés okaként a rendőrök. A Testület kifejezetten erre a panaszrészre irányuló kérdésre a rendőrség érdemi választ nem adott.

Az Rtv. 20. §-a szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az Rtv. 24. §-a szabályozza a rendőrség felvilágosítás-adási kötelezettségét: a rendőr köteles a hozzáfordulóknak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A Testület rámutat arra, hogy az említett követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog – amiről való kioktatás elmaradását a panaszos jogi képviselője kifejezetten nem sérelmezett –, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak. Ugyanis ezek hiányában (amellett, hogy nincs azzal tisztában, ki ellen kell benyújtani a panaszt) nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított panaszjogra tekintettel.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján megállapította a hivatkozott rendőri kötelezettség elmulasztását, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme ebben a panaszrészben is megállapítható.

b) A panaszos jogi képviselője kifejezetten nem sérelmezte a panaszjogról való kioktatás elmaradását, azonban a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tartalma

alapján az alábbi megállapítást teszi a Testület. Az intézkedő r. őrmesternő úgy nyilatkozott, hogy nem tájékoztatta a panaszost a panaszjogáról, azt a szolgálatirányító parancsnok tette meg. A r. őrmester nyilatkozata szerint szintén nem oktatta ki a panaszost a helyszínen a panaszjogáról, és ez nem is az ő feladata volt, „mert járőrtársként volt jelen”. A szolgálatirányító parancsnoki feladatokat ellátó r. százados úgy nyilatkozott, hogy a már mentőbe beültetett panaszostól megkérdezte, van-e panasza.

Az Rtv. fentebb hivatkozott 20. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

Tény, hogy a panaszos jogi képviselője útján a törvény által biztosított határidőn belül a Testülethez fordult, tehát panaszjoga korlátozás nélkül érvényesült, azonban a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Testület megállapította, az intézkedő rendőrök nem tettek eleget a panasztételről való tájékoztatási kötelezettségüknek. Teljesen helytelen az az álláspont, hogy a panaszossal szemben intézkedő – a kényszerítő eszköz alkalmazásában aktívan részt vevő – rendőr áthárítja magáról az Rtv. szerinti kötelezettségét. Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése egyértelműen fogalmaz a kioktatási kötelezettség teljesítése tekintetében, ami az intézkedő rendőr (nem pedig a felettes, parancsnok) feladata.

7) A kényszerítő eszközök alkalmazása tekintetében a Testület elsőként a testi kényszer jogszerűségét és indokoltságát vizsgálta.

A panaszbeadvány szerint a panaszos kezeit és vállát váratlanul hátulról megfogták, pólóját megrántották, ami elszakadt, majd hanyatt esett.

A panaszos jogi képviselő által rendelkezésre bocsátott kamerafelvételen már az látható, hogy a panaszos hason fekszik a földön, a r. őrmesternő térdel a hátán a jobb lábával, a másik rendőr a panaszos mellett guggol. A panaszos többször elmondja, hogy rosszul van, mert a rendőr eltörte a bordáját, illetve kéri a rendőröket, hogy engedjék el, mert nem kap rendesen levegőt, alig kap levegőt. Eközben a rendőrnő telefonál, végül ráteszik hátra helyzetben a bilincset.

A tanú nyilatkozata szerint a fizikai erőszak előtt a rendőrök nem közöltek semmit a rendőrök a panaszossal.

A közterületi kamerafelvételen látható, hogy a panaszos nem futott el a rendőröktől, mutat befelé, majd megindul normál, határozott léptekkel, amikor is a r. őrmester, illetve a r. őrmesternő utána szalad, és azonnal megfogják, a r. őrmesternő álló helyzetében szétszakítja a panaszos hátán a pólót. Ezt követően a rendőr és a panaszos a földre kerülnek.

A testi kényszerről az Rtv. 47. §-a az alábbiak szerint rendelkezik: a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) bekezdése értelmében a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfelfejtással alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

Az elsődleges jelentés szerint a panaszos gyors léptekkel elindult a csarnok irányába, ezért a r. őrmesternő kérte társát, hogy tartóztassa fel a panaszost, felszólították, hogy álljon meg és a rendőri utasítások szerint cselekedjen. Ezt követően történt a testi kényszer alkalmazása, a földre vitel, a két férfi hanyatt esése. Az elsődleges parancsnoki kivizsgálás szerint a testi kényszer alkalmazása jogszerű volt. A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének a BRFK Hivatala vezetőjéhez címzett tájékoztató levele szerint a testi kényszer alkalmazását az indokolta, hogy a panaszos kivonta magát a rendőri intézkedés alól, megtagadta a személyazonosság igazolását.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetése alapján arra a következtetésre jutott, hogy – figyelemmel az Állásfoglalás IV- rész 3) pontjában kifejtettekre, azaz, hogy a panaszos igazoltatásra való felszólítása nem az intézkedés kezdetén történt meg – azzal, hogy a panaszos annak érdekében, hogy az általa jogsértőnek vélt cselekményt megmutassa, elindult a csarnok belseje felé, nem tekinthető úgy, hogy kivonta magát az intézkedés alól. Ebből következően a panaszos nem tanúsított sem aktív, sem passzív ellenszegülést, ami indokolhatta volna a testi kényszer alkalmazását.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy a testi kényszer alkalmazása indokolatlan és jogszerűtlen volt, ami súlyosan sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát.

8) a) Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Eszerint: a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának eseteit: a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

Ugyanezen jogszabályhely (6) bekezdése szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől. A (7) bekezdés szerint továbbá a rendőr az intézkedés alá vont személyt fekvő helyzetben, falnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.

A Testület – tekintettel arra, hogy a megelőző kényszerítő eszköz (testi kényszer) alkalmazása már önmagában jogszerűtlen volt (ellenszegülést nem tanúsított a panaszos) – nem vizsgálta a bilincselés szükségességének, jogszerűségének kérdését, azaz azt, hogy jelen esetben a rendőrség a bilincselés jogi okaként az Rtv. 48. §-ának d) pontjára hivatkozott (ellenszegülés megtörése érdekében történt bilincs alkalmazás).

A fenti adatok, jogszabályi rendelkezések és az ebből levont következtetések alapján a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés szükségtelen, indokolatlan és jogszerűtlen volt, ami súlyosan sértette az emberi méltósághoz való jogát.

b) A panaszosnak okozott sérülések tekintetében a Testület hivatkozik az Rtv. fentebb már említett 17. §-ának (2) bekezdésére: a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján megállapítja, hogy a panaszosra történt testi ráhatás szükségtelen, az emberi méltóságot és egészséget súlyosan sértő volt.

A Testület nem értékelte a kényszerítő eszközök alkalmazásának szakszerűségét: ennek vonatkozásában fegyelmi vizsgálat történt. Azonban megjegyzi, hogy a rendőrnek annak foganatosítása alatt mindvégig telefonált, egy kézzel kívánta felhelyezni a bilincset, ami elhúzta a kényszerítő eszköz alkalmazását, amit a panaszosnak okozott fájdalom és sérülések mértéke tekintetében nem lehet figyelmen kívül hagyni.

A Testület ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének az ORFK Hivatala vezetőjének címzett tájékoztató levelében már az szerepel – a korábbi rendőrségi dokumentumokban említett passzív ellenszegülés tanúsítása helyett –, hogy a bilincselés indoka az volt (a korábban említett indokok mellett), hogy a panaszos aktívan ellenszegült. A kapitányságvezető levelében foglaltak erősen aggályosnak tekinthetők, figyelemmel a panaszügyben keletkezett valamennyi korábbi rendőrségi dokumentumra, illetve a perdöntő jelentőségű videofelvételekre. A Testület erre a körülményre nyomatékosan felhívja az országos rendőrfőkapitány figyelmét.

9) A panaszbeadvány szerint a mentőautóban egy rendőr közölte a panaszossal, hogy nem használhatja mobiltelefonját, mivel személyi szabadságában korlátozva van.

Az elsődleges rendőrségi dokumentum a panasz ezen részét illetően nem tartalmaz adatot. A helyszínen intézkedő rendőrök kiegészítő jelentésében az szerepel, hogy a panaszos a helyszínen nem jelezte telefon használati igényét, ezért az engedélyezés kérdése nem merült fel. A panaszost a rendelőintézetbe kísérő r. őrmesternő jelentésében az szerepel, hogy látta, amint a panaszos a mobiltelefonján láthatóan valakinek írt, de rajta hívást nem kezdeményezett, és őt sem hívták. Figyelmeztette a panaszost, hogy – tekintettel arra, hogy intézkedés alá vont személy – nem használhatja mobiltelefon készülékét. A panaszos a rendőrnek felé nem jelezte telefonálási szándékát.

A Testület a mobiltelefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlatot tekintetében utal az alábbiakra. Olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy mobiltelefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel (pl. nem zárható ki, hogy bűntársát értesíti a gyanú szerint tetten ért elkövető), úgy az Rtv. 17. § (1) bekezdése és 13. § (3) bekezdése kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon – mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy – elvételére. (A Testület korábbi állásfoglalásaiban azt is kifejtette, hogy amennyiben a rendőrség nem jelöl meg konkrét indokot, hogy a telefonálás pontosan mivel és mennyiben veszélyeztette az intézkedés eredményes végrehajtását, akkor ezt az általános hivatkozást nem áll módjában elfogadni.) Ha pedig ilyen körülmény az adott helyzetben nem áll fent, úgy a mobiltelefon használatának korlátozásának nincsen jogalapja.

A panaszos egészségügyi intézménybe kísérését végző r. őrmesternő arra utalt, hogy a panaszos intézkedés alatt áll, ezért nem engedélyezett a telefonhasználat. A Testület ezt a hivatkozást – tekintettel arra, hogy személyi szabadságot korlátozó intézkedést sem foganatosítottak a panaszossal szemben – nem tudta elfogadni.

A Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a telefonhasználat korlátozásával összefüggésben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga.

10) A panaszbeadvány szerint a panaszos egészségügyi intézményben tartózkodása ideje alatt érkezett oda a vele szemben a helyszínen intézkedő két rendőr, akik végig mellette tartózkodtak, a vizsgálati eredmények ismertetésénél is jelen voltak, illetve a tetanusz injekció beadása során is.

A tanú úgy nyilatkozott, hogy az egészségügyi intézménybe együtt mentek a panaszossal a mentőautóban. A kórházban a rendőröket „csak az érdekelte, hogy megnézhessék, hogyan látják el a panaszost, és megnézzék a vizsgálati lapját”. A panaszossal szemben intézkedő két rendőr egyszer csak megjelent a baleseti ügyeleten, és amikor a panaszost vizsgálatra szólították, bementek vele a vizsgáló helyiségbe. Előtte nem kérték a panaszos beleegyezését, s nem is tájékoztatták arról, hogy ezt fogják tenni.

Az intézkedő rendőrök közül a helyszínre utóbb érkező r. őrmester nő úgy nyilatkozott, hogy a szolgálatirányító parancsnok utasítására kísérte a panaszost a kórházba szállítása során a mentőautóban, és ellátta az őrzését.

Az intézkedő rendőrök közül a r. őrmester úgy nyilatkozott, hogy a mentőápoló a mentőben látta el a panaszos, illetve az ő hámsérüléseit is. A panaszos nem nehezményezte és nem tiltakozott ellene. A mentőápoló egymás után fertőtlenítette a hámsérüléseiket egymás jelenlétében, más személy ott nem volt jelen. Ez a rendőr egyáltalán nem nyilatkozott az egészségügyi intézményben való megjelenése tekintetében. Az intézkedő r. őrmesternő kiegészítő jelentésében az szerepel, hogy a helyszínre érkező mentőápoló a panaszost a mentőkocsiban megvizsgálta, de azt hogy ott ketten vagy többen tartózkodtak, pontosan nem tudta felidézni, mert akkor tanúkatást, és EDR rádióforgalmazást végzett. Miután a mentősök elszállították a panaszost, a rendőrnő járőrtársával a helyszínen maradt, hogy a panaszos által okozott kárról információt gyűjtsenek. A rendőrnő 15 óra körül érkezett meg az egészségügyi intézménybe azért, hogy az orvostól tájékoztatást kérjen a panaszos sérülésének fokáról, mivel a rendőri jelentéshez elengedhetetlen arról tájékozódni. Az orvosi vizsgálat után közölte a panaszos felé az intézkedés végét, majd elköszöntek. A rendőrség egyéb információt – a panasz teljes körű megismerését követően - nem adott ezen sérelem tekintetében, illetve a panaszosi állítást nem cáfolta. Nem merült fel továbbá a panasz eljárás

során olyan adat, hogy a vizsgálatot végző orvos karhatalmi segítséget kért (mert a panaszos viselkedése azt indokolta volna).

A Testület a panasz ezen része tekintetében utal az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatára, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Ezen törvényi rendelkezéssel összefüggésben a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire, különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. Ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés.

A Testület felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 1. pontja szerint a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok közül a panaszosi állítást tartotta életszerűbbnek, ezért megállapítása szerint azzal, hogy a rendőrök a vizsgálatnál – indok nélkül – jelen voltak, súlyosan megsértették a panaszos emberi méltóságához való jogát, továbbá a személyes adatok védelméhez való jogát.

11) A panaszbeadvány szerint a rendőrség továbbá nem intézkedett annak érdekében, hogy a rendőri intézkedést rögzítő felvételt az adatkezelő megőrizze és azt a hatóság részére átadja.

A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a kérdéses kamerafelvételeket, továbbá azok egyike a közösségi megosztó portálon (www.youtube.com) is megtalálható.

A Testület ezen panaszrész tekintetében megállapította, hogy a rendőrség beszerezte és megőrizte a bizonyítékként szolgáló felvételeket, ezáltal a panaszos tisztességes eljárásához való joga nem szenvedett sérelmet.

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét ügyben a rendőröknek mind a panaszos bejelentése, mind pedig a panaszos cselekménye kapcsán intézkedési kötelezettsége keletkezett, amelyek közül azonban a panaszos bejelentése nyomán ugyanakkor nem tett hathatós intézkedést a rendőrség, ezért sérült a tisztességes eljárásához való alapjoga. A panaszos cselekményének félbeszakításával a rendőrség jogszerűen korlátozta a véleménynyilvánításhoz való jogát. A panaszos igazoltatása jogszerű volt, azonban annak módja súlyosan sértette a tisztességes eljárásához való jogát, illetve az indokolatlan ruházat-átvizsgálás a személyi integritáshoz való jogát. Azzal, hogy nem történt meg a tárgy elvételének dokumentálása, a tisztességes eljárásához való joga mellett sérült a

tulajdonhoz való joga is. A Testület továbbá úgy ítélte meg, hogy a rendőrök nem közölték a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedés indokát, amivel úgyszintén a tisztességes eljáráshoz való jogát sértették meg. A kényszerítő eszközök indokolatlan alkalmazása és annak sérülést okozó módja a panaszos emberi méltóságához és testi egészségéhez való jogát súlyosan sértette. A telefonhasználat korlátozásával összefüggésben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga, míg a rendőrök orvosi rendelőben való jelenléte szintén a panaszos emberi méltóságához való jogának, valamint személyes adatok védelméhez való alapjogának súlyos fokú sérelmét eredményezte.

Az egyes alapjogok sérelme már egyenként is elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a többszöri jogsérelmet súlyosító körülményként értékelte a Testület. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A.§-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület továbbá felhívja az országos rendőrfőkapitány figyelmét az Állásfoglalásban jelzett, az egyes rendőrségi dokumentumok között található ellentmondásokra és visszasságokra.

Budapest, 2018. július 12.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTÉSTÜLET

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET